

FACKTUELLT

SEKO post • Klubbarna Årsta och Tomtebodas

Nr 6/Nov 2000

Ny Arlandastudie - utan Tomtebodas

• Riksnätet kommer efter nyår att dra igång drygt tio nya "förstudier". Några handlar om eventuella samordningsvinster mellan Brev och Logistik, nu när båda tillhör Posten Produktion.

Gamla klassiker

Andra är gamla klassiker som att satsa hårdare på ePP och utreda om ett sär-

skilt ekonomibrevsnät vore bra.

Som vanligt ska också terminalstrukturen ses över. Kan östra Götaland samlas under en hatt? Västsverige vid Landvetter? Mälardalsprojektet tas upp på nytt - *den här gången dock utan Tomteboda!* I alla fall så här långt!

Läs mer på sid 3!

Medlemsmöten

Klubbarna håller medlemsmöten den 25 november
På dagordningen:

- Beslut om budget för år 2001
- Beslut om medlemsavgift för år 2001
- Aktuella rapporter

Klubb Årsta håller sitt medlemsmöte 25/11 kl. 13.00 i restaurangen på Årsta
Efter mötet bjuder klubben på middag

Klubb Tomteboda håller sitt medlemsmöte 25/11 kl. 14.00 i Konserthuset
Efter mötet bjuder klubben på middag

Se vidare lokal annonsering om anmälan till middagen, mm



SEKO har hållit förbundsmöte. Klubb Årstas ordförande, Micke Täll, spanar in i framtiden. Läs om förbundsmötet i Micke Tälls ledare samt Åke Anevads, ordförande på Tomteboda, artikel på sidan 4!

Sjuttiosex-
öresrevyn

Sid 6

"Otroligt
proffsig"

Sid 14

Tomtebodaklubben på Internet:
<http://home.swipnet.se/terminalklubben/>

Ingen kortare arbetstid genom lagstiftning, men rast på natt väck!

■ Det blev värre än befarat när det gäller förkortad arbetstid via lagstiftning. Inte ens LO/TCO/Sacoförslaget om fem dagar blev av. Kan dock inte direkt sörja över just detta, för det betydde i praktiken 3 min/dag varje år?! Jag skulle hellre önskat mig åtminstone 39 timmarsvecka i lagen fr.o.m 2002. Det hade i alla fall inneburit som jämförelse 12 min/dag. Därmed hade också deltidarbetaren i praktiken fått högre del av heltid. För ordningens skull ska väl påpekas att alla reformer kostar pengar inklusive löneutrymme, men nu var det meningen att de förbättrade statsfinanserna också skulle vara med och finansiera. Enligt pressmeddelande var Vänsterpartiet för en kompromiss mellan sänkt veckoarbetstid och LO-förslag, inklusive övertidstak om 100 timmar.

Förbundsmötet

Vi som var med på förbundsmötet kan berätta att ingen av våra motioner fick gehör genom beslut, men att förbundsstyrelsen skall arbeta för att friår o s v inte glöms bort. Nu vet vi att regeringen har ett uppdrag att utreda friår. Vi tog ingen fight om att två semesterdagar skulle återinföras, eftersom LO:s förslag om 5 lediga dagar under fem år verkade antagas av regeringen (nu blev det inte så). När det gällde att all tidsbegränsad anställning efter en viss tid skall övergå i tillsvidareanställning automatiskt, lyckades Åke Anevad från Tomteboda få förbundsmötet att rösta mot förbundsstyrelsen, och därmed skall SEKO verka för detta i lagstiftningen.

Lönerevisionen klar

Lönerevisionen blev klar till oktoberlönen, men det var på håret. På vissa håll gick det snabbt att

förhandla medan det blev en hård strid på Små/C5. Då jag har en del inblick i sektionens arbete vill jag berömma dem för ett seriöst och ansvarstagande förhandlingsarbete. De verkade ha ett grepp om både pott och personer som arbetsgivaren inte klarade.

Rast på natten

Som tidigare utlovat skulle "rast på natt" väck, nu är det klart! Sektion Stora/Klump fick vara torped inför justering av arbetsschema. Med logiska argument mot rasten, försvann densamma. Jag förutsätter att detsamma inträffar på Små/C5.

Vill för ordningens skull påpeka att SEKO är till för alla inklusive chefer, arbetsledare, maskinoperatörer etc. Eftersom deras specifika frågor inte alltid kan/ska behandlas av den lokala sektionen, är man välkommen att vända sig till mig 781 56 13 eller kassör Anders Viksten 781 56 07.

Med hopp om arbetsro för alla medlemmar och fokus på "Postfest" 2 dec, ser Klubben framemot att ta tag i återstående frågor inom Årsta.



Micke Täll

Micke Täll är ordförande i Klubb Årsta Postterminal

Faktuellt nr 6/2000

Faktuellt ges ut av SEKO Stockholms Årsta- och Tomtebodaklubbar

*Red: Jan Åhman
Tel: 08/781 76 14
Nr 7/2000 beräknas utkomma i slutet av dec*

Klubb Brev Tomteboda
Plan 3½
173 00 TOMTEBODA

Klubbexp: Plan 3½
(norra delen av huset)
Tel: 08/781 76 14

Mail:
seko.tomteboda@swipnet.se
Hemsida:
<http://home.swipnet.se/terminalklubben>

Ordförande:
Åke Anevad
Tel: 070/738 57 86

Klubb Årsta Postterminal
Box 90 121
120 21 ÅRSTA

Klubbexp: Plan 4
Tel: 08/781 56 07

Ordförande:
Micke Täll
Tel: 08/781 56 13

SEKO Stockholm
Box 1149, 111 81 Stockholm
Tel: 08/454 84 01
A-kassan
Tel: 020-68 10 10

Dussintalet nya projekt inom Riksnätet

Ny Arlandastudie - utan Tomteboda!

■ Ett par artiklar i Facktuellts septembernummer rapporterade från Riksnätets brainstorming i Nynäshamn i september. Resultatet av denna konferens blev ett dussintal "förstudier", som ska dras igång efter nyår. Bl.a. följande kan nämnas:

- Maximalt utnyttjande och överföring av volymer till ePP
- Gemensam hantering av klump/paket i hela produktionsprocessen?
- Buntning av brevfrändelser för överföring till paket/klumpnätet?
- Terminalstruktur för Mälardalen - ny terminal på Arlanda (Hub:en, Utrikes, Västerås, Uppsala)?
- Terminalstruktur för "Småland" (Jönköping, Nässjö, Alvesta, Växjö och Norrköping)?
- Separat struktur för ekonomibrev?
- Separat struktur för brevlådepost?
- Lokal närvaro (samarbetet mellan Posten Produktion och Posten Service)
- Terminalstruktur i Västsverige (= Landvetter)?
- Nordenperspektivet

Förstudier

Det bör betonas att projekten är förstudier. Några av dem ska ses mot bakgrund av att Brevs, Logistiks och Utrikes nät numera alla tillhör Posten Produktion.

Det är glädjande att Tomteboda (för tillfället?) strukits ur Arlandaprojektet. Man vill ju gärna hoppas att det är ett tecken på att Riksnätsledningen bestämt sig för att *inrikesterminaler* ska ligga vid järnvägsknutar och inte vid flygplatser som saknar relevanta järnvägsanslutningar! Men eftersom de samtidigt startar ett Västsverigeprojekt där Landvetter nämns som alternativ är vi nog inte riktigt där än.

Realpolitik

Istället ligger det kanske realpolitiska skäl bakom beslutet. Tomteboda har startat en förbättringsprocess efter fyra förlorade år. Den nya terminalledningen

ska ges möjlighet att etablera sig, vilket inte minst är viktigt om de senare ska leda en avmarsch mot Arlanda. Sist men inte minst är motståndet och argumenten från Tomtebodapersonalen och Tba-SEKO mot flygplatsetableringen väl kända!

Styrelsen för Klubb Tomteboda kommer att träffa Brevnätetschefen Bertil Nilsson den 22 november, för att bl.a. diskutera dessa frågor.

Jan Ahman

Mailfrågan:

Blir det bonus i år...?

● Förra årets bonusavtal var ingen höjdare, men ändå frågar folk om det blir någon bonus i år. Facktuellt mailade frågan vidare till Bertil Nilsson, chef för Brevs Riksnät, och PO Brandeker, ordförande i SEKO:s koncernfack inom Riksnätet.

Frågorna löd:

1. Finns det något beslut/avtal om bonus inom Brevs Riksnät år 2000?
2. Kommer det något beslut/avtal?
3. Vill du (som chef/som facklig ordförande) ha ett bonussystem inom Riksnätet och hur vill du i så fall utforma det?

Bertil Nilsson:

1. Nej, dessvärre har vi inte det.
 2. Nej vi kommer inte att ha något bonussystem för i år, eftersom det vi hade under förra året inte var bra. När vi sedan började diskutera ett ev nytt system fick vi veta att alla bonussystem framöver kommer att baseras på den nya filosofin för VärdeBaserad Styrning. (Det står lite om detta i senaste numret av Nyhetsposten)
 3. Ja, jag vill ha ett bonussystem för all personal inom Brevnätet. Jag utgår från att det skall utformas utifrån de principer som nu håller på att fastställas för det vi kallar Värde Baserad Styrning.

Dessutom bör det naturligtvis genomföras i nära samarbete med våra fackliga

organisationer.

PO Brandeker:

1. Nej, Posten hade tidigare ett förslag som inte var bra.
 2. Lovar att äta upp min osynliga hatt om det blir ett avtal detta millenieår.
 3. Postens omorganisation är bara glasklar för Grabe; vill hellre avvakta än att få fram en produkt som varken är genomtänkt, hållbar eller försvarbar. Anser det inte uteslutet att våra chefer kan blicka lite längre fram i tiden och vågar sig på ett modigt avtal!

Jan Ahman



.....**Nej!**

Förbundsmötet:

SEKO:s egen melodifestival?

■ SEKO hade förbundsmöte den 25 till och med 27 September 2000. Jag var utsedd att vara med som representant för klubb Tomtebodas. Under mina 24 år av fackligt arbete har jag aldrig varit på något förbundsmöte. Däremot tränade jag för att vara på kongress, som det kallades då 1985, när jag gick ett år på LO:s fackliga utbildning på Åkers Runö folkhögskola. Min första erfarenhet av större möten var på SSU:s distriktsårsmöte i Sundsvall 1974. Jag var sexton år och gick för första gången upp i en talarstol. När jag stod där och såg ut över 200 människor kände jag mig väldigt nervös och liten.

Fast i talarstolen

Ett tvillingpar (Ubbe och Tobbe från Timrå) såg min nervositet och började göra grimaser åt mig. Jag sa det jag skulle säga och tänkte gå ner till min plats. Det gick inte, för mina fingrar hade stelnat av nervositet så de satt fast i talarstolen! En av mina mer erfarna SSU kollegor från Ånge som var två år äldre än mig uppfattade situationen. Han gick snabbt upp och sa något roligt medans han rök loss mig utan att det märktes allt för

mycket. Tack för det Kent Bergkvist. Utan dig hade jag nog suttit fast ännu.

Melodifestival

Så nu var det i alla fall dags för min första kongress eller förbundsmöte som det numera kallas. Jag gick in och fick min väska med handlingar och letade upp min plats. Jag satt med mina postkollegor i högra delen av salen. Förbundsordföranden Sven-Olov Arbestål öppnade mötet och så blev det ett bildspel under en halv timme. Det påminde om bildspelet som var på melodifestivalen. Bilder av människor från hela vårt land och våra grannar ackompanjerat av någon form av same-indiansk musik. Kanske förbundsmötet är SEKO:s melodifestival, där de som pratar bäst för sina motioner får dem på någon av de första platserna på förbundsstyrelsens agenda. Jag säger inte att det var dåligt utan det var snarare ett bra bildspel som inledde förbundsmötet, men det kändes onekligen plankat från melodifestivalen. Då satt jag alltså på min plats och funderade på vad är nu min uppgift här.

Vi hade inte tagit oss tid att bestämma

i styrelsen vad min uppgift på förbundsmötet skulle vara. Alla i styrelsen vet ju att det är förbundets högsta beslutande instans. Däremot tror jag att det är svårt att föreställa sig hur det är att sitta där. Det vi hade pratat om var våra motioner vi hade skickat in. En motion om integrationsfrågor och en motion om fast anställning efter ett års vikariat istället för tre års vikariat de senaste fem åren som vi är nu.

Gamla bekanta

Jag tänkte att det får bli min huvudsakliga uppgift att försöka driva igenom våra motioner och förutom det se förbundsmötet som en chans att bekanta mig med övriga förtroendevalda i vår avdelning som är nybildad. Dessutom så träffade jag människor jag arbetat fackligt med tidigare i Borlänge, Östersund och Sundsvall. Att träffa gamla bekanta är roligt, men att börja inse hur gammal jag egentligen är, kanske inte är lika upplyftande. Tröstar mig med att vi lever i en alldeles för ungdomsfixerad kultur och mitt hopp ställs till att visdom och därmed också en högre levnadsålder åter kommer att få sitt rätta värde. Ungdom i all ära, men utan den visdom som förs vidare från en äldre generation är det risk att ungdomarna går vilse på livets irrvägar. Läste även IT-konsulterna börjar gå med i facket nu, när branschen är i kris.

Mångfaldsplan

Motionen om integrationsfrågor kom först av de två. Där hade förbundsstyrelsen tillstyrkt att det skulle skapas en mångfaldsplan för hela förbundet. Jag var upp i talarstolen och yrkade att alla att-satser i vår motion skulle tillstyrkas. Förbundsstyrelsens föredragande värdade till förbundsmötet att vi skulle besluta enligt deras förslag och införa en mångfaldsplan utan att styra upp den med för mycket

Förbundsmötespresidiet. I mitten Bjame Isacsson, SEKO Stockholms ordförande.



detaljer. Då gick jag upp och drog tillbaks mitt förslag och sa att vi får utvärdera arbetet på nästa förbundsmöte. Detta tyckte alla var bra och jag fick till min förvåning applåder för det. Alla sa sedan till mig att det var bra taktik att låta förbundsstyrelsens förslag gå igenom när de hade tillstyrkt mångfaldsplanen. Jag har alltid ansett att taktik är min svagaste sida, så jag blev mycket förvånad. Har kanske lärt mig vara taktisk under åren utan att riktigt förstå det.

Vikariatsanställda

Kanske hade jag nytta av taktiken när vår nästa motion kom upp. Förbundsstyrelsen yrkade avslag på den med motivering att vi bara motionerade om vikariatsanställda och att det finns många andra anställningsformer som är tillfälliga. Mitt tilläggsyrkande blev då att vi ska verka för fast anställning efter ett års anställning vilken form av tillfällig anställning det än är. Stort tack till Ewa Edström, Utdelning, för hjälp med formulering. Denna skrivning gick igenom efter votering och röstning med klar majoritet.

Positivt

Förbundsmötet var en positiv upplevelse för mig.

Demokrati tar tid och vi lyckades få förbundsmötet att gå på vår linje när det gäller våra två motioner. Vi måste skapa mer debatt och



uppmåna våra medlemmar att skriva fler motioner till nästa förbundsmöte om tre år. Det går att påverka även om det tar tid!

Åke Anevad

Åke Anevad är ordförande i Klubb Tomtebo-da.

Förutom Åke Anevad och Micke Täll deltog Inger Donsenius och Anders Viksten från Årsta- och Tba-klubbarna vid förbundsmötet.

Postens niomånadersrapport

730 miljoner i vinst - framtiden en rysare

Den mest lönsamma delen i företaget säljs

Nettoomsättningen för Postkoncernen uppgick till 17,9 miljarder för årets första nio månader. Det är en höjning med ca 600 miljoner jämfört med samma period föregående år.

Vinsten ökade med 500 miljoner och uppgick till 730 miljoner (230 miljoner föregående år).

Postgirot går bra

Det är fr.a. Postgirot och Utrikes som har förbättrat sina resultat. Postgirot, som har gjort ett mycket bra resultat hittills i år, landar så här långt på 513 miljoner (180). Även Utrikes går bra med 122 miljoner i vinst (7). Logistik närmar sig 0-resultat, men ligger fortfarande på minus 24 miljoner i år (-113). Försäljning har också förbättrat sitt resultat, från minus 661 miljoner till minus 295, men det beror åtminstone till en del på att kostnader för köpa ut personal förts över till Gemensamma enheter.

Oroväckande

Postgirots ökade vinst beror fr.a. på minskat användande av konsulter, men också ett fördelaktigare räntenetto. Utrikes skörda nu frukterna av det nya REIMS-avtalet, som ger högre termina-

lavgifter.

730 miljoner i vinst kan låta betryggande, men i själva verket så är resultatet oroväckande. Den lönsammaste delen i företaget, Postgirot, är på väg att säljas. Logistik, som ska bli det andra benet i den nya organisationen, har fortfarande inte lyckats komma på plus. Tanken var att avveckla Försäljning från april nästa år. Nu blir det inte riktigt så, och effekten av de senaste besluten i denna fråga är omöjliga för en utomstående att bedöma.

Fortfarande vinst

Brev går fortfarande med vinst, 763 miljoner, men frågan är om den räcker till för att bära upp företaget, när Postgirot är sålt. Brevs vinst sjunker och samtidigt ökar förlusterna i det som kallas för "Gemensamma enheter". En rimlig bedömning är att Brevs personalkostnader kommer att öka som ett resultat av högkonjunkturen, samtidigt som effekterna av planerade besparingsprojekt som Bästa Metod ifrågasätts.

Kort sagt så är de ekonomiska utsikterna för Posten inför 2001 en rysare!

Jan Åhman

MSEK	Nettoomsättning		Rörelseresultat	
	jan-sep 2000	jan-sep 1999	jan-sep 2000	jan-sep 1999
Brev	10.961	10.706	763	846
Logistik	2.767	2.549	- 24	- 113
Utrikes	1.609	1.715	122	7
PostNet	50	50	- 41	- 20
Försäljning	2.341	2.758	- 295	- 661
Postgirot	2.925	2.720	513	30
Gemensamma enheter	524	266	- 263	- 21

Sjuttiosexöresrevyn, eller hur fem silade mygg är fler än fyra svalda kameler

Varför kostar det 76 öre att sortera ett brev på Tomtebodas?

■ Faktuelltts envetet grävande reportrar bestämde sig för att en gång för alla reda ut frågan om Tomtebodas sjuttiosexöresmysterium. Därför bestämde vi möte med Serbaz Shali, på förmiddagen den andra november för att gå igenom siffrorna en gång till.

Hur kan det komma sig att det kostar 76 öre att sortera ett brev här i huset när det kostar 63 öre i Göteborg, 53 öre i Malmö och 70 öre på Årsta? Är det riktigt eller är det någon som har räknat fel i flera år? Påpekas bör att i Årstas kostnader ingår hyran för Klaraterminalen innevarande år. Nästa år slipper de den belastningen, vilket medför att kostnaderna kommer att minska med cirka 9 öre per brev. Betalar vi för stora lokalytor som inte används? Har vi ovanligt höga transportkostnader? Har vi högre löneläge? Är ankommande utrikes en förklaring? Beror det på att vi tappat volymer? Gör husets konstruktion att vi blir dyrare? Vi vet ju att vi sorterar fler brev per timme än de budgeterade 515! Frågorna är många, finns det några svar?

Årsplan 2000

Vi börjar med en redogörelse av årsplan (=budget) 2000 för de fyra terminalerna. (Se tabell längst ner på sidan!)

Malmö inom budget

Hur blev det verkliga utfallet ackumulerat från januari till och med september? Trots att Malmö har kvalitetssäkrat nedläggningen av Hässleholmsterminalen lyckas de hålla sig inom budget och landar på 53 öre. Troligtvis är trenden nedåtgående fortsättningsvis. Som ni ser har de haft högre transportkostnader än övriga, men betydligt lägre personalkostnader. Göteborg ligger 3 öre över budget och hamnar på 63 öre. På Årsta har kostnaden varit 70 öre, eftersom hyran för Klara fortfarande måste medräknas. Tomtebodas ligger hittills på 73 öre, men kommer att sluta 2 öre över budget vid årets utgång. Detta beroende på ökade personalkostnader i förhållande till minskade volymer i och med att ankommande utrikes små/c5 flyttades till Arlanda från första oktober. Inom parentes redovisas årets korrekta siffror fram till och med september.

För Tomtebodas kan vi specificera men för övriga terminaler har vi bara totalkostnaden. Vidare är siffrorna för Tomtebodas del baserade på utgången av december 2000. I tabellen finns några smärre rundningsfel på något halvt öre åt ena eller andra hållet.

Höga lokalkostnader

För vår del kan konstateras att en del förklaringen till 76 öre beror på att våra lokalkostnader kommer uppgå till 13 öre per försändelse i år, jämfört med de andra terminalerna som landar på 6 öre. En skillnad på 7 öre för varje sorterat brev. Det mesta av förklaringen ligger dock i att våra personalkostnader ligger på en annan nivå än terminalerna i jämförelsen. Vad beror det på? Har vi högre lön än andra? Ja, något högre än de i Malmö, men inte jämfört med Göteborg och Årsta. Har vi mer svärbehandlad post? Ja, ankommande utrikes är mer personalintensiv, men inte i den utsträckning att det ger hela förklaringen. Beror det på att vi tappat volymer? Ja, till viss del. Vi har förlorat större volymer än det timuttag som följt med i Arlanda. Beror det på att andra terminaler växt, medan vi minskat? Ja, delvis. Det är lättare att hålla kostnaderna nere i en terminal som får till sig större volymer men även utan volymtappet skulle vi ha högre personalkostnader. Vad beror det på? Ja, säg det.

Övertiden

Har vi mycket höga övertidskostnader? Ja, fram till augusti, men nu går det åt rätt håll. Totalt i år kommer Tomtebodaterminalen att ha haft strax över 18 årsarbetskrafter i övertidsuttag, vilket motsvarar 36 000 timmar och 9 miljoner kronor. Det betyder 4.3 % av den totala årsbudgeten.

Enligt Serbaz är det normalt att ligga på 2 procent, vilket skulle innebära någonskans mellan 18 000 - 18 500 timmar per år och cirka 4.5 miljoner kronor. Årets övertid ger ett

ARSPLAN 2000	Malmö	Göteborg	Årsta	Tomtebodas
Sorterade enheter per timme	805	578	579	515
Personalkostnader/öre per brev	27	37	37	44 (46 ¹⁾)
Lokalkostnader	6	6	7 ²⁾	11 (13)
Transportkostnader	11	8	7	8 (7)
Övriga sakkostnader	4	4	4	6 (5)
Avskrivningar	5	5	5	5 (5)
Totalt per brev	53 (53)	60 (63)	60 (70³⁾)	74 (76)

1) = Alla siffror inom parentes utfall år 2000, tom september.

2) = Exklusive Klara

3) = Inklusive Klara

utfall på 2.25 öre per brev. Det är en liten förklaring, men många bäckar små.

En reflektion från artikelförfattarna är att det finns 365 dagar per år. Av dessa är 52 lördagar och 52 fredagar, då det inte borde behövas övertid. Då är vi nere i 261 dagar. Sedan finns det ungefär 4 postfria dygn, som julafton mm. Då är vi nere i 256 produktionsdygn per år. Det betyder att terminalen har slukat $36\ 000/256 = 141$ övertidstimmar i genomsnitt per produktionsdygn. Var tar dessa vägen? Sedan finns ju söndagarna där det inte heller borde behöva utgå övertid. Här finns pengar att hämta som kan användas för bättre ändamål.

Budget år 2001

Hur ser budgetförslaget ut inför år 2001? Terminalledningen har lagt ett förslag där totalkostnaden per sorterad försändelse sänks till 69.5 öre för Tomtebodas räkning. Kalkylen bygger på att vi behåller samma volymer som i dagsläget. Sedan har ledningen ombetts titta på konsekvenserna av att gå ned till 68 respektive 65 öre i följande steg. Hur ser förslaget ut i detalj?

	Tomteboda 2001
Personalkostnader	42
Lokalkostnader	10
Transportkostnader	7,5
Övriga sakkostnader	5
Avskrivningar	5
Totala kostnader	69,5

K-huset hyrs ut

Lokalkostnaderna minskar med 3 öre på grund av att kontorshuset hyrs ut och att Grabe flyttar in på plan 5. Sedan tittar man på om det inte går att hyra ut andra ytor, som delar av garaget till exempel. Vidare finns tankar om att man vill förhandla fram differentierade hyror för olika ytor. Vad det leder till vet ingen idag. Målsättningen är dock klar, att få ned lokalkostnaderna för produktionsytan till 7-8 öre som ligger i nivå med vad andra terminaler betalar.

Transportkostnaderna skall öka med 0.5 öre på grund av att posten skall hämtas in tidigare och obehandlad från kontoren. I första hand från Kista, Sollentuna, Bromma och Vällingby, sedan från ytterligare

några kontor under senare delen av nästa budgetår.

Personalkostnader

Personalkostnaderna skall ned till 42 öre. Hur skall det gå till? Varje öre motsvarar ungefär 4 miljoner i budgeten. Det betyder att kostnaderna bör minska med 16 miljoner? Ja, men egentligen borde vi ned med 21 miljoner, vilket skulle motsvara 70 årsarbetskrafter i runda tal.

Nästa år räknar vi hem de personer som går i pension i år. Det handlar om 10 årsarbetskrafter.

Sedan skall vi ta hem 10 Åa på minskat övertidsuttag. Återstår gör 50 Åa. Vad händer med dem då? Det finns lite olika idéer. Ledningen arbetar på att få in mer arbetsuppgifter till terminalen. Det behövs en ny storkund. Får vi större volymer löser det mycket. En annan tanke är att undersöka möjligheten att få tillåtelse att erbjuda personal över 60 år en pensionslösning, nästa år har ett sextiototal personer uppnått den åldern. Ytterligare en pusselbit är att åta oss jobb vid Huben på Arlanda.

Fortfarande dyrast

Det finns väl skäl att anta att Riksnätsledningen även kommer ställa krav på andra terminaler att sy in kostymen med ett par öre? Det är troligt, ja.

Det innebär att Tomteboda även efter nästa års besparingar kommer att vara minst 10 öre dyrare per sorterat brev än övriga terminaler.

Varför? Man kan tänka sig olika svar på den frågan:

1. Allt är en enda stor felräkning. Det kan vara så, men vi tror inte det. Det finns en vandrings sägen på Tomteboda som går ut på att den tidigare ärkerivalen Klara alltid putsade sina siffror så att det såg bättre ut än det var. Tänk om det är tvärtom....

2. Det finns rimliga förklaringar till att Tomteboda ska vara avsevärt dyrare än alla andra terminaler. Så kan det vara, men då måste de orsakerna tas fram och beläggas.

3. Trots att alla vill göra och gör ett bra jobb och sorterar fler försändelser per timme än de 515 så finns det ett antal större och/eller mindre svarta hål i huset...

Inget säkert svar

Varken vi eller någon annan kan idag ge

ett entydigt svar på vilket alternativ som är det rätta. En av de första uppgifterna för den produktionsplaneringsgrupp (under ledning av Ann Thyrén) som startar sitt arbete den 13 november blir att försöka ringa in ett svar på denna fråga.

Sedan kan man ju till sist undra över om detta är ett problem att ödsla tid och papper på i en facklig tidning.

Facklig fråga?

Det är inte särskilt kul att arbeta på en terminal som har ett rykte om sig att vara dyrast. Påståendet måste därför bemötas och/eller åtgärdas.

Det finns inte heller någon garanti för att ett effektivare Tomteboda innebär räddningen från Arlanda. Men rimligen bör det i alla fall något stärka oddsen för att vi får stanna kvar?

Och oavsett vad facket gör så finns det andra som räknar på det här och vidtar åtgärder. Det finns f.ö. också de som inte räknar, eller räknar särskilt bra, men ändå föreslår åtgärder. Det har vi sett litet för mycket av. För att undvika att det silas mygg och sväljs kameler så bör vi nog skaffa oss en egen uppfattning i frågan.

Inte heller vi har lyckats med att besvara den fråga som vi inledde artikeln med. Vi har kommit en bit på väg och vi hoppas att kunna lösa gåtan i kommande nummer!

Inge Sved/Jan Åhman

Inge Sved är vice ordförande och Jan Åhman är sekreterare i Klubb Tomteboda.



Arlanda utrikes

Nu sorterar utrikes sina småbrev

■ Utrikes har nu, som bekant, tagit över hela sorteringen av ankommande utrikes småbrev.

Produktionen fungerar bra ute på Arlanda. Ett sista test inför övertagande av maskinen från Siemens genomfördes med lyckat resultat den 23 oktober. Nu återstår ett sluttest (som avgör sista delbetalning) i januari. Maskinen är mycket driftsäker med få stopp. Kodningsandelen för ankommande utrikes ("importen" enligt Utrikes språkbruk) ligger nu på 62,5 procent varav 29 procent OCR-kodas och resterande 33 procent videokodas.

Avvecklingspengar

Däremot sorteras än så länge en relativt liten andel av exporten i maskin. Anledningen är att man hittills koncentrerat sig på importen. Arlanda utrikes har en ny kompaktare modell av ALO (från Hanter); den har man hittills haft en del problem med.

Exportvolymerna från södra Sverige, som hittills gått via Malmö, tas upp till Arlanda under våren nästa år (Nässjö 15/1, Alvesta 1/3 samt Malmö 1/6).

I inledningsskedet har det varit en del statistikproblem på importvolymerna, p.g.a. oklarheter kring mätpunkterna.

Terminalledningen på Tomteboda har i samråd med Riksnätet tagit fram en begä-

ran om avvecklingspengar till Tba, p.g.a. att färre följt med till Arlanda än vad som motsvaras av volymtappet. "Förhandlingar" mellan Postens Riksnät och International Mail sker nästa fredag (3/11).

Projektet avslutat

Projektet är nu i praktiken avslutat och därmed också mina rapporter om det. De problem som återstår kommer att lösas inom Utrikes (och Postens Riksnäts) ordinarie organisation. Styrgruppen för projektet håller ett sista möte i november och tar ställning till den avslutsrapport som tas fram av projektledaren Björn Thunqvist.

Det görs ofta kalkyler för att berättiga ett eller annat projekt. Men hur går det sedan? Den frågan får man sällan något svar på. Jag har tidigare berömt det sätt som det här projektet har genomförts på. Bl.a. därför att man också har kontroll på vad själva projektarbetet i sig har kostat. Det kommer att ingå i den efterkalkyl (inklusive effekter inom Brevs Riksnät) som kommer att upprättas. Också det är ett ovanligt ord inom Stockholmsterminalerna och Tomteboda; det bör införas i vår vokabulär. T.ex. i genomförandefasen av inflödesprojektet.

Jan Åhman

Uppsamlingsområdena

● Projekt *Insamlingsstruktur i Stockholm* har börjat röra på sig. Projektet ska utreda en ev. omdigering av uppsamlingsvolymerna (t.ex. om delar av innerstaden kan styras om).

Ake Andersson från Arsta och Christer Behnke från Tba ingår i projektet, som leds av en "opartisk" ordförande, Björn Olsson. Han är terminalchef i Sundsvall.

Projektets resultat påverkar beslutet om ev. investering i och placering av ytterligare en brev-

resningsanläggning till Stockholm.

HUB:en på Arlanda

● Tba har fått en förfrågan från Rikstransporter om att sköta omlastningen vid Arlanda-hubben från nyår. Man räknar med 6 personer/natt. Anders Rydman ansvarar för kontakterna med Rikstransporter.

/JA

Tomtebodan nytt

Inflödesprojektet

Tba har fått klartecken från Postens Riksnät till de investeringar som krävs för att flytta om maskinerna, mm, i huset. Tyvärr får vi bara göra etapp 1, som innebär koncentration av verksamheten till södra delen av plan 3. LTP mellan postöppning och maskinerna och handsorteringen kommer först i en ev. andra etapp. SEKO har gjort en kritisk kommentar till beslutet:

"Vi accepterar det reviderade förslaget med följande krav/kritiska anmärkningar:

1. SEKO är starkt kritiska till att LTP (inklusive lådlager) till GSM, FSM samt manuella sorteringen strukits ur etapp 1 och senarelagts till en osäker etapp 2. Vi anser att denna investering dels skulle ha inneburit en ytterligare effektivisering, dels tagit bort merparten av alla de manuella lådlyft som förekommer idag.

2. Det är ett krav från vår sida att det bullerskydd mellan maskinerna och den manuella sorteringen, som diskuterats en längre tid, ska genomföras senast i samband med etapp 1.

3. Koncentrationen till södra delen av plan 3 ställer nya krav på personalutrymmen i anslutning till produktionen.

4. Vi vill också peka på behovet av att hitta en acceptabel lösning på tomgodshanteringen, som vi tror kan bli ett problem när all post ska tas in på samma ställe samtidigt som lediga ytor så gott som försvinner i samband med omplaceringen av maskinerna."

Per Brolin har utsetts till projektledare för genomförande av etapp 1. Omflyttningarna beräknas starta i mars 2001 och vara avslutade i mitten av maj.

/JA

Tomteboda

Restaurangen förnyas

■ Det är fortfarande ett evigt tjtande om man vill ha någon förändring här i Terminalen oavsett vad det gäller. Det är likadant vad som gäller förändringar / förbättringar i vår personalrestaurang. Det har trots detta blivit en del gjort, men det är bara en liten sak i taget. Men på sista tiden har det blivit lite mer synbara förändringar. Det har nog en viss påverkan att storbossen Lennart Grabe tänker flytta hit.

Ny kock

Det som har blivit till det bättre har säkert de som går regelbundet på restaurangen kanske märkt, men för er andra så kan man rapportera att det har byggts om lite grann, en ny salladsbuffédisk med kyla har installerats, den kom från Klaraterminalens restaurang. (den enes..... osv).

En extra matkantin för att hålla maten varm har anskaffats, det är bra om det skall serveras ex. ärtsoppa, då den ena kan innehålla en vegetarisk variant och den andra kan innehålla fläskvarianten, så att man kan få det som man vill ha.

Det finns andra detaljer som kanske inte

syns så mycket, men värmeugnar och diskutrustning har förbättrats.

Det som kanske ändå märks mest sen en tid, är vår nya kock, som gör riktigt god mat .

Nya färger

De senaste dagarna så har vi fått fastighetsägaren att gräva i de fula blomlådorna på uteplatsen och dessutom planterat lite nytt, som förhoppningsvis kan bli snyggt, men det tar kanske något år innan dess.

Vi har fått en arkitekt att skissa på nya färger, textilier och ny belysning i restaurangen, även en del andra samt fler växter finns med i förslaget.

Under förutsättning att kostnaden inte blir orimlig så kanske vi kan få se en trevligare personalmatsal inom en inte allt för lång tid.

Det var allt för den här gången

Anders Bergström

Anders Bergström är SEKO:s representant i matrådet på Tomteboda. Kontakta honom om du har synpunkter på restaurangen!

VIP-resultatet tredje kvartalet

RIKSNÄTET			TOMTEBODA/ÅRSTA		
Terminal	00:II	00:III	Enhet	00:II	00:III
Riksnätet TOT	54	54	Tba-Terminalkontor	64	69
Malmö	59	59	Tba-F	56	56
Västerås	58	59	Tba-Stora	50	52
Göteborg	57	57	Tba-Små	47	48
Alvesta	56	57	Tba-Underhåll	45	46
Norrköping	55	56	Årsta-F-post	38	37
Umeå	55	55	Årsta-Små	47	46
Sundsvall	55	55	Årsta-Stora	42	41
Nässjö	53	55	Biltransporten	67	69
Tomteboda	50	51	Värdet	46	44
Karlstad	47	49	Årsta Underhåll	45	51
Uppsala	49	48	Årsta Affärsstöd	69	70
Årsta	45	45	Årsta Prod.stöd	70	65

Tomteboda-nytt

Förbättring 2000

- En första analys av "gröna prickarna" har gjorts. Bl.a. finns det många klagomål på brevresningsanläggningen. Radikala grepp för att göra något åt trumman undersöks.

- Projektet har föreslagit att en produktionsplaneringsgrupp tillsätts i huset.

- Förslagsverksamheten har dragits igång. 120 förslag till förbättringar har hittills inkommit.

- Projektet har besökt TimeCare. TimeCare innebär - mycket förenklat - att personalen i ett eller flera lag lägger in sina önskemål om schema för en viss tid. Dessa önskemål stäms av mot önskad bemanning och därefter görs de justeringar som behövs. Systemet innehåller en flexram med mellan 10 - 500 timmar (i de företag som idag använder systemet). Jag kan alltså antingen ha ett överskott i timmar, som jag kan ta ut vid senare tidpunkt, eller ett underskott, som jag måste arbeta igen.

Projektet återkommer med förslag.

...

Kvaliteten

Höstens internrevision resulterade i 10 avvikelser och 3 förbättringsförslag.

Den allvarigaste kritiken gällde slarv med dokumenthanteringen i terminalen, att vi inte väger in alla grm-pallar samt att leveranskontrollen på plan 3 är bristfällig.

Som förbättringsförslag nämns att utvärdering av genomförda utbildningar bör göras på ett systematiskt sätt.

/JA

Arbetsmiljön på Tomteboda

Bullerdämpning och riskanalys

• Ett antal olika projekt, både stora och små, har dragit igång på Tomteboda. Förhoppningsvis innebär det att det kommer att hända något positivt för personalen här.

Förbättring 2000

Detta skall inte sammanblandas med det lay-out-projekt som höll på i våras, även om det ena kommer att påverka det andra.

Förbättring 2000 skall titta på hur vi skulle kunna få en organisation som är effektivare men också ger en större trivsel på arbetet. Det låter kanske som om dom två sakerna är oförenliga, åtminstone om man tittar på hur effektiviseringar brukar gå till. Dvs: enligt oshyvelsprincipen. Man tar bort ett antal människor ur en organisation och så ser man om dom andra överlevde.

Det här projektet försöker att göra tvärtom: organisera nerifrån så att personalen kan klara jobbet, så får vi se vilken "overhead" som dom kan behöva.

Så ser de ut, dillationsfogarna, när de är åtgärdade!



Det man kan säga om projektet så här långt är att det kommer att handla mycket om att arbeta i grupp och att utbilda och åter utbilda. Det kanske är så att utbildningarna aldrig skall ta slut, utan ständigt fortgå.

Projektet kommer i december att lägga ett antal förslag som sedan skall gå på remiss till samtlig personal och till ledningen för att så småningom kanske bli verklighet någon gång under nästa år.

Lay-out och in och utflöde

Det här projektet pågick nästan hela våren och har tittat på hur maskinerna bör placeras, hur manuella sorteringen bör placeras, hur inflödet skall vara och hur utflödet skall vara. Man ritade många olika lösningar för att flödet skulle bli så effektivt som möjligt. Man tittade på hur Årsta är konstruerad flödesmässigt och försökte göra anpassningar till Tomteboda. Personligen tycker jag att projektet lyckades med den effektivisering som var meningen.

Nu har man övergått till en genomförandefas och då valde riksnätsledningen att dela upp det i olika etapper, varav den första etappen handlar om att flytta maskinerna och manuella sorteringen. Man kan fundera över varför man gör denna etappindelning, men jag tror att det är ett eventuellt Arlanda-projekt som spökar. Hur som helst så är det ett antal miljoner som skall till och som jag anser måste sättas till för att Tomteboda skall bli effektivt.

Energisparande

Man har tittat på om det går att spara energi på Tba genom att ex. effektivisera belysningen. En konsult har varit med och tagit fram siffrorna och det kan konstateras att det går att göra en hel del. Vi har idag en hel del armaturer som inte stämmer med arbetsplatserna. Detta kräver dock en del investeringar så ledningen måste titta på det för att se vad som

går att göra rent ekonomiskt.

SSM

En ny utrustning har monterats i SSM-maskinerna som gör att det är möjligt att skilja ut s.k. klisterpost. Detta höjer kvaliteten en hel del.

Buller

Teknikerna håller för närvarande på med att bullerdämpa IRM och In-banorna på KSM. Detta är ett prov som vi måste utvärdera men det verkar lovande.

Under november kommer första delen på bullerdämpningen för manuella sorteringsen på plats. Skall också utvärderas.

BRL har lagt fast en kravspec. för buller: man säger att arbetsplatserna skall ha högst 70 db. Man siktar dock på att i första omgången klara ett delmål på 72db.

Elektromagnetiska fält

Vidare har man på BRL startat ett arbete med att sänka dom elektromagnetiska fälten. Tanken är att ingen arbetsplats skall ha högre fält än 0,2 mikrotessla. Detta anses som väldigt lågt, men jag anser det lovvärt att man ansluter sig till den s.k. försiktighetsprincipen. På dom flesta maskinerna klarar vi dom nya kraven redan idag, men vi har haft ett lite högre fält på SSM. Det har man nu lyckats lösa. Tack för det.

Plan 2

Arbetet har nu kommit igång med dom s.k. dillationsfogarna. Det vill säga de fogarna som finns mellan huskropparna, som har skapat så stora problem för truckarna. Två fogar kommer att vara fixade före jul och resten kommer i början på nästa år.

KSM

Previa har fått i uppdrag att göra en utvärdering av ombyggnationerna på kodplatserna i KSM. Dessutom skall man göra en riskanalys ur ergonomisk synvinkel. Utvärderingen kommer att vara klar under november.

Lasse Lövlie
Huvudskyddsombud Tba

Tomteboda

Lönerevisionen 2000 i siffror

Medellönen för en sorterrare på Tomteboda höjdes i årets lönerevision med litet drygt 400 kronor, 15 kronor mindre än förra året. Skillnaden beror på att arbetstidsförkortningen (ner till 39 timmar för "dagtid") kostade mer i år.

Medellönen för en sorterrare uppgår nu till ca 16.700 kr/mån, vilket är 300 kronor mer än årets "golv". Lagledarna ligger i snitt 3.000 kr högre, vilket är samma nivåskillnad som föregående år.

Lika lön

De stora vinnarna i årets lönerevision är teknikerna, som fick en extrapott p.g.a. marknadsläget för tekniker. De har nu ungefär samma medellön som en lagledare inom sorteringen.

Tomteboda är troligen ledande i Riksnätet när det gäller likalön mellan könen.

I alla fall vad gäller sorterrare. Det skiljer efter årets lönerevision 76 kronor till männens fördel - dock ökade skillnaden något i år, närmare bestämt med 13 kronor/mån.

Sista året

Jag räknar med att i nästa *Faktuellt* kunna publicera en sammanställning över löneläget vid samtliga terminaler inom Brevs Riksnät.

Nuvarande löneavtal är inne på sitt sista år; det löper t.o.m. den 30 september 2001.

Jan Ahman

Senaste nytt om löner på klubbens hemsida!

Avtal 2001

LO spikar kraven

• LO:s styrelse beslutade den 23 oktober om rekommendationer till förbunden inför nästa års avtalsförhandling. LO kräver följande:

1. Löneökningar på 3,8 procent - dock lägst 650 kr/mån på genomsnittslönen.

2. Laglönesatsning antingen genom en förbättrad semesterersättning eller att genomsnittslönerna höjs med lägst 700 kronor.

3. Avtalen ska utformas så att *alla* anställda genom generella lönehöjningar eller i lönerevisionen garanteras en reallöneökning (min kursiv).

4. Om parterna väljer att förkorta arbetstiden ska kostnaden för detta avräknas från kravet på löneökningar

5. Den nuvarande väljandeprövningen i Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA) ska avskaffas så att det utgår full ersättning vid arbetsskada.

6. Krav på avtalade regler som ger varje anställd rätt till kompetensutveckling

7. Krav på arbetsmiljöavtal med regler om företagshälsövård (det har vi redan i Posten)

Som jämförelse kan nämnas att SEKO:s utgångsbud vid löneförhandlingarna 1998 låg på 3,5 procent. Resultatet blev då ett avtal som ger 2,4 procent per år under de tre och ett halvt år som avtalet gäller (vårt avtal löper ut den 1 oktober 2001 - de flesta andra avtal på arbetsmarknaden upphör redan 1 april).

/JA

	Antal medl (alla)	Medellön före lönerev		Medellön efter lönerev		Förändring	
		Alla medl	Sorterare	Alla medl	Sorterare	Alla medl	Sorterare
Tba-F	65	16 603	16 459	17 034	16 882	432	423
Tba Små	234	16 499	16 305	16 924	16 708	425	403
Tba Stora	297	16 461	16 318	16 875	16 723	414	405
Underhåll	18	18 678	--	19 494	--	817	--
Lagledare	21	19 038	--	19 710	--	672	--
TOTALT Tba	614	16 556	16 328	16 987	16 734	431	406

SEKO-medlemmar. Exkl. Terminalkontor och GRMC. Exkl. tidsbegränsade och timavl. I "Alla medl" ingår lagled och spec; Sorterare = G-210; Lagledare = F-210

	Antal	Före			Efter			Skillnad kv-män		
		Tot	Kv	M	Kv	M	Före	Efter	Förändr	
Sorterare Tba-F	57	22	35	16 233	16 602	16 671	17 014	-369	-344	-25
Tba Små	213	75	138	16 299	16 309	16 707	16 709	-9	-2	-7
Tba Stora	278	88	190	16 288	16 332	16 667	16 749	-45	-83	38
Alla sorterare	548	185	363	16 286	16 349	16 683	16 760	-63	-76	13
Lagledare	21	8	13	18738	19223	19413	19892	-485	-479	-6

Det bullrar på Årsta Små

■ Mätvärdena på GSM, IRM och FSM ligger mellan 70-75 decibel. Vid inmatningarna bullrar det i regel mest. Till detta kommer stötar och smällar som uppvisar högre värden än 85 decibel. (Ingemanssons mätningar.) Bullret är en fråga som berör hela terminalen och anses därför ligga på Frimans nivå. I första läget, heter det, skall man försöka komma ner till 72 decibel. Varför just denna siffra? Tyvärr har inte representanter för enheterna varit kallade till Ingemanssons besök. Enligt de uppgifter vi fått så är Postens egna ljudkrav högst 67 decibel vid fasta arbetsplatser. Alla arbetsplatser runt våra maskiner måste betraktas som fasta eftersom man hela tiden rör sig runt maskinerna.

Typ av verksamhet

När det gäller "gränsvärden" för buller, som inte enbart är kopplat till hörselskaderisk, så varierar de efter vilken typ av verksamhet som bedrivs. (AFS 1992:10, sid 17.) Industrilokaler och kontorslokaler betraktas olika. Men även andra aspekter vägs in. Kräver verksamheten t ex uppmärksamhet och koncentration? Kräver verksamheten talkommunikation? Vid nivåer över 70 decibel kan samtal med normal röststyrka med svårighet föras på avstånd över 1 meter. En annan aspekt som också måste vägas in, är hur bullret verkar som stressfaktor i kombination med det bundna och repetitiva arbetet som utförs i vår verksamhet?

Men även för en industrilokal gäller §1 i AFS:1992:10:

Arbetet skall planeras och bedrivas så att bullerexponeringen för dem som sysselsätts i verksamheten reduceras till lägsta, praktiskt möjliga nivå med hänsyn till teknisk utveckling och möjligheterna att begränsa bullret.

Hörselvila

Det är också viktigt att skapa hörselvila där det går. Verksamhet som är tyst skall avskämmas från buller. Detta har stöd i §9. Hur gick det med bulleravskärmningen till den manuella sorteringen?

Upplevelser

Personalens upplevelser måste alltid beaktas vid sidan av mätvärden. I Kommenta-

terna till §1 står det bl.a.:

Det är inte möjligt att ange ett generellt samband mellan exponeringen, dvs det buller som vederbörande utsätts för, och störningsupplevelse... Det går därför inte att ange någon nedre gräns då bullerdämpande åtgärder inte längre är motiverade.

Det är helt klart att personalen upplever bullret som en mycket tröttande och störande faktor. Men i *Årstanytt* fick vi försöka läsa att besökare var så imponerade av våra tysta lokaler!

Yrkesinspektionen

Yrkesinspektionen kommer till Årstaterminalen den 16-17 november.

Det är inte frågan om någon rutinkontroll på grund av att det är en ny arbetsplats som några tidigare har påstått. Enligt *Förämälan av inspektionsbesök* så avser inspektionen en kontroll av internkontrollarbetet och en fysisk inventering av arbetsmiljön. Vidare så bör skyddsombud från enheterna närvara och aktuella uppgifter om arbetsmiljöproblem tas fram.

Vi i Sektion Små/C5 tycker att det är utmärkt att de kommer. Det går alldeles för trögt med arbetsmiljöarbetet. Vi menar också att det saknas den långsiktiga helhetssyn på verksamheten som måste till för att försöka få bukt med den höga sjukfrånvaron.

Susanne Halvardsson

Susanne Halvardsson är ordförande i sektion Små/C5 på Årstaterminalen.

Faktuellt

Ledande postfacklig tidning

"Vi gör det som andra pratar om"

ePP-röster



Jeanette Chamorro, "allt-i-alla" på kontoret:

Varför jobbar du på ePP?
– Intressant och omväxlande! Har jobbat här sedan 1 november. Började på Ban 1979, sedan blev det Tomteboda, därefter Chile i 2,5 år och så Årsta Små i några månader innan jag hamnade här.

Hur är arbetsmiljön på ePP?

– En stor skillnad. Annorlunda! Ta t.ex. de sociala utrymmena som är så mycket fräschare här.

Har du "röstat" i Premiepensionsvalet?

– Ja!

/JA

2000-talets arbetsplats och fackets roll

■ Vi har ofta hört att vi lämnat en äldre arbetslivsmodell och gått in i en ny, "flexibel" modell. Den gamla ansågs vara regelstyrd och byråkratisk, för stelbent för det nya marknadstänkandet som bröt in under 80-talet. Det nya flexibla arbetslivet har varit omgärdat av rena frälsningsläror: ökad frihet - individuell utveckling - ökad kompetens och diverse karriärmöjligheter. För oss postisar som varit med om samma omorganisering av företaget som näringslivet i övrigt, ser verkligheten inte ut så som den beskrivs i dessa frälsningsläror.

Mindre inflytande

Posten har blivit mer toppstyrt, och vi anställda har idag mindre inflytande än vi hade i den "gamla" Posten. Idéerna och uppfattningarna om det nya arbetslivets väl och ve är lika många som uppfattningarna om dess tillkomst. Det var marknadens krav sägs det. Men snarare kan man tala om tillkortakommande, eller brist på stabilitet.

Efterkrigstidens massproduktion nådde sin gräns framförallt beroende på att konsumtionen avstannade. Vilket i sig beror på en inneboende konflikt i produktions-systemet, den ojämna fördelningen av produktionsresultatet, (vinsten).

Den nya "flexibla"organisationen har knappast inneburit något större framsteg för oss på golvet. Projekt Årsta-terminalen var en lektion i hur ledningen kör över fackombud och anställda. Budgetramen satte gränsen för inflytandet, ombuden fick inte igenom sina krav. Samverkan blev en flopp redan vid dess start, fackliga ombud på golvet jobbar nu i en svårare situation än tidigare, och att t.ex. skyddsfrågorna nu tagits in i samverkansförfarandet var en miss från början, skyddskommittéerna måste återupprättas.

Ett steg bak, ett steg fram

Steget från medbestämmande till samverkan är ungefär som att ta ett steg tillbaka och ett steg fram, man står kvar på samma ställe. Dom som jobbar på golvet upplever att kraven hamnat in i ett stort svart hål. Eller som medlemmarna brukar säga, det är ingen som lyssnar på oss, och då

menar vi både fack och arbetsgivare.

Splittras

Dom som arbetar på golvet skall splittras i små grupper som har intresset riktat mot det nära och lilla. Förbättra produktionen i SSM-maskinerna, öka kvaliteten, håll ordning och reda på arbetsplatsen. I och för sig inget dåligt eller skadligt, men kampanjerna drivs inte i och för sig bortom ett socialt sammanhang. När arbetarnas företrädare sluter upp i planerandet, när de tar företagets affärsidé till övergripande mål, glider de in i en position som liknar de gamla Östeuropeiska fackföreningarna. Dom blir en gren av företaget. Sitter på dubbla stolar, byter positioner, samäter och samtycker.

Går förlorade

Det är inte bara skadligt, det är farligt ur demokratisk synpunkt. Det betyder att facket och dess ledare går förlorade för medlemmarna. Kvar står korporativa organ som sluter upp kring det egna företaget, den egna industrin. Dom som inte är anställda lämnas utanför, och man lämnar fältet fritt för krafter som vill lösgöra samhället från demokratin. En mätare på hur den fackliga rollen förändrats är att ställa frågan, när drev facket en kollektiv kamp för medlemmarna senast? Då menar jag inte den toppstyrda lönerrevisionen där medlemmarna inte ens får rösta om avtalen.

Apspel

Medlemmarna tvingas vara torskstim, och våra pensionspengar skall bli nytt riskkapital på en redan övergödd finansmarknad. Våra pensioner görs till ett lotteri. Vågar någon ansvarig i den fackliga hierarkin (högre upp) förklara ideologin bakom detta apspel.

USA kan folk välja hur dom vill ha det. I Tyskland säger facket nej till dylika pensionsfonder, i Frankrike likaså. I Sverige deltar facket i att göra Sverige till det mest kapitalistiska landet i världen.

Jan Höglin Årsta

ePP-röster



Inger Asplund, EDH:

Varför jobbar du på ePP?

– Har jobbat i sexton år i företaget. Först hos Bonniers, sedan tog Auriga över och den 1 februari blev EDH uppköpt av Posten och ePP. Tycker att det är bra här på Kundtjänsten. Lönen? Ja, den är man väl aldrig riktigt nöjd med!

Arbetsmiljön?

– Det är fint inne på vårt kontor, men verkar trist ute i hallarna. Vi har bättre miljö här än i Nacka.

Har du "röstat" i Premiepensionsvalet?

– Ja!

/JA

Nye chefen på ePP Stockholm:

"En otroligt proffsig verksamhet"

Inte bara sorteringen flyttade från Klara när nya Årsta stod klart. Även ePP, som låg granne med Klara i Ilgodset, följde med. Nu huserar man på större delen av plan 4 på Årstaterminalen, granne med Årstaklubben och det som finns kvar av Utdelning i huset. *Faktuellt* tog sig dit för att växla några ord med den nye chefen och några ur personalen.

Faktuellt: Vad gör man på ePP Stockholm i Årsta postterminal?

Jerry Friman: Det är olika saker. En stor produkt är att kunden skickar en datafil till oss, och vi gör om detta till fysiska brev som skickas till en mängd mottagare, exempelvis hyresavviker, fakturor. Våra maskiner klarar både av att göra själva brevet och kuvertera densamma. En annan produkt som finns är BREVe. Där är ordningen den omvända. Det är "kundens" kund som skickar fysiskt brev, t.ex. en kontokortsnota, som scannas och kunden vill ha information på datafil. En annat projekt är "Print on demand". Det kan gälla att flersidiga

trycksaker, ja t o m böcker. Jag har inte alla volymuppgifter, men fram till oktober hade ePP Stockholm producerat 87 milj brev. Brev-e bemannas av de personer som följde med ett företagsinköp från Strålfors/Auriga - EDH. Tillsammans med dessa är vi 65 st på ePP Stockholm. Vägg i vägg ligger dessutom huvudkontoret för ePP Sverige.

Vad upplever du som skillnad mot att vara chef på utdelningen jämfört med ePP?

-- För själva verksamheten är det som natt och dag. Utdelning av brev är inte lika påverkingsbar, till skillnad mot produktion av ett antal produkter som

vi kan påverka. Kunden hos ePP hör av sig direkt om det blir fel, men då är det företaget ePP som får skulden. Brevbäraren personligen får ju direkt av kunden/mottagaren höra om det blir fel. Men i övrigt så är det ju lika på så vis att varje arbetsplats har alla kategorier av människor. Det är mitt sätt att vara och kommunicera som ledare som avgör hur man får arbetsplatsen att fungera.

Vad händer just nu inom ePP Stockholm?

-- Vi har dragit igång en 8-9 aktiviteter för att förbättra arbetsmiljön och organisationen. Det kan gälla buller dämpande åtgärder, värmehuvor, klarare skyltning och mjuka mattor vid maskinerna. När det gäller organisation avser vi att för maskinerna tvåskift att gå över till helgtjänstgöring fr.o.m. 1 januari. Nattskitet är också föremål för översyn. I projektet för tvåskiftstiderna har både skyddsombud och SEKO-ombud deltagit. Efter att nu ha kommit in i verksamheten, måste jag säga att det är en väldigt proffsig verksamhet och skicklig personal. Det är många dagsaktuella problem som måste lösas direkt för de olika körningarna av post.

Hur är det med personalsituationen?

Vi har ett stort övertidsuttag som kan lösas till en del med ändring av arbetsschema, dvs arbete på lördagar. Vi har även personal från Manpower för att täcka upp. Övertiden beror bl.a. på att vi ännu inte vet vilken ytterligare verksamhet som kan komma till oss. Vi kan därför inte fastanställa innan nyår. Vi har alla ålderskategorier, och det ökade övertidsbehovet



Namn: Jerry Friman
Aktuell som: Chef för ePP Stockholm sedan 1 september. Dessförinnan utdelningschef i Johanneshov.

Född: 1967

I Posten sedan: 1985, Utdelning hela tiden.

Familj: Sambo, två barn, 11 och 7 år gamla, ett tredje på G.

Bor: I villa i Tullinge.

Fritid: Mest familjen, idrott med barnen.

Senast lästa bok: "Total kontroll", roman av Baldachi.

riktas mot de yngre.

Vad finns det för visioner om inflyttade Brev-e?

-- Där arbetar man dels med kundtjänst och dels med ren registrering och det finns en "maskinhall". På registreringen är det ganska statiskt arbete med att koda in siffror. Vi måste se över hela verksamhet för att kanske få till en arbetsvariation av något slag. Ett sätt kan vara att man bildar team med tre personer från registreringen och en från kundtjänst och man har ett utbyte av arbetsuppgifter. Årsta postterminal har anmält intresse för att låna duktiga "kodare", men det ger väl ingen variation utifrån dagens situation?

Hur fungerar samarbetet med Årsta?

-- Det samarbetsavtal som finns ses

över, men i huvudsak flyter det på bra. Vad vi skulle vilja är att säkerhetsställa att våra tekniker får använda verkstaden på Teknik/Underhåll. Det vore även bra om Årstas jourtekniker på natt, kunde hjälpa till på ePP, men det är bara på diskussionsstadiet. Annars, när det gäller produktion, kan vi tänka oss att utbilda anställda från Årsta på våra ePP-maskiner, som sedan kan, med kort varsel, arbeta hos oss när vi har våra produktionstoppar. De är lite olika jämfört med övriga Årsta.

Micke Täll/Janne Åhman

Har du fått ditt vikariatstillägg?

• I nuvarande avtalsperiod har vi tecknat ett lokalt avtal "om lönesättning av vissa arbetsuppgifter". I det avtalet ingår också en skrivning om ersättning för de som vikarierar på dessa arbetsuppgifter.

"För den som vikarierar på arbetsuppgifter kopplade till visst lönegolv gäller följande:

• **Sammanhängande vikariat upp till en månad eller vid enskilda tillfällen under en längre period: = Lönegolv enligt tabell**

minus egen lön dividerat med 22 per dag.

• *Tidsbegränsad anställning/vikariat en månad eller längre: = Månadslön utbetalas minst enligt lönegolv."*

Vi har upptäckt att Posten inte alla gånger har följt detta avtal. Om du anser att du är en som borde haft vikariatstillägg men inte fått det, så hör av dig till din klubb. Tomtebodavägen 781 76 14, Årsta 781 56 07.

Anders Viksten

KATEGORI	LÖNEGOLV FÖRE 1/8 - 00	LÖNEGOLV EFTER 1/8 - 00
Sorteringschef	19 000	19 500
Lagledare	18 100	18 600
Flödesledare	18 100	18 600
Personalsamordnare	18 100	18 600
Maskinoperatör	17 100	17 600
Biträdande lagledare	17 100	17 600
Dirigent	17 100	17 600
Produktionskonsult	17 100	17 600

ePP-röster



Jorge Curra, kuverteringen:

Varför ePP?

-- Ville prova något nytt. Tycker också att det var en sämre stämning på nya Årsta jämfört med gamla Klara! Började på ePP i somras och har nu fått heltid här.

Arbetsmiljön?

-- Bullrigt, men inte värre än på terminalen. Nya chefen verkar juste, har redan hänt en del. Bl.a. har paperstugger klätts in, det har blivit bättre.

Har du "röstat" i Premiepensionsvalet?

-- Ja!. Med hjälp av SEKO:s Öppet Hus på avdelningen!

/JA

Besök i Lausanne

Samma maskiner där som här - men något färre

Varje år genomförs numera en internationell (europeisk) *Postexpo*. Förra året hölls den i Hamburg, i år i Genève i Schweiz. På mässan visar maskinleverantörerna upp sina varor och samtidigt hålls seminarier kring olika postala teman, alltifrån *E-posten är vår framtid* och *avancerade storbrevsmaskiner till den afrikanska utmaningen*.

SEKO:s företagsfack inom Brevs Riksnät brukar skicka några representanter till expon. Faktuellt rapporterar i några artiklar från mässan.

■ Under *Expo 2000* gavs tillfälle till ett snabbbesök på postterminalen i Lausanne, grannstad till Geneve.

Schweiz har 13 sorteringsterminaler som är utrustade med vardera minst en GSM, FSM och SSM.

Ordning på buntarna! Lausanne har samma Alcatel-SSM som vi, men istället för lådor med automatisk utmatning har de fack som töms manuellt.

Terminalen i Lausanne ligger mitt i stan, i ett gammalt hederligt (men något opraktiskt?) Centralposthus bredvid Centralstationen. I huset finns både sortering, brevbäring, kassaverksamhet och administration. Kanske fanns där också

paketsortering, det hann vi aldrig kolla. Sorteringen var inrymd på femte våningen i huset. Sammanlagt arbetar 1.200 personer i huset, 800 heltid och 400 deltidare. *Genomsnittslönen* för en sorterare uppgavs ligga på ca 255.000 kronor/år, vilket kan jämföras med snittlönen på Tomtebodan, som uppgår till ca 200.000 kr/år. Vi hann aldrig jämföra skatter, socialförsäkringar, hyror och sådana faktorer, som också måste tas med om man ska kunna göra en rättvis jämförelse.

Personalomsättning

Terminalarbetet har ingen särskilt hög status och man hade, enligt Gigon Michel, distriktschef för Lausanne, problem med personalomsättningen.

Terminalen betjänar ca 200.000 kunder och sorterar ca 1 milj brev per dygn. Ungefär 20 procent är A-brev och resten ekonomi. Terminalen hade föredömligt nog järnvägen i källaren; samtliga terminaler uppgavs ha järnvägsanknytning. Merparten av mellanområdestransporterna går med järnväg och resten med lastbil. Stoptiden i uppsamlingsorteringen är 21.00 i Lausanne.

Inga lådor

Den maskinella utrustningen består av 1 BRM, 2 GSM, 3 FSM samt 1 SSM. Dessutom några rembanor och hissar;

inga LTP eller liknande. Man har ännu inte börjat maskinell finsortering i Schweiz.

BRM:en var en NEC-maskin med CFC-funktioner, cullin-facing-cancelling. Dvs i princip samma som våra maskiner, men utan den GSM, som våra är ihopbyggda med. Istället lade man ut breven i fyra staplar: A-brev manuellt, A-brev maskinellt, B-brev manuellt respektive maskinellt.

Man använder överhuvudtaget inga lådor som lastbärare mellan terminalerna utan allt buntas (och säckas i slutänden). Inom terminalen används vagnar och/eller större lådor, liknande de "slakterilådor" som vi använde tidigare.

Alcatel-SSM

De två GSM:arna och tre FSM:arna var AEG-maskiner. SSM:en var samma Alcatel-maskin som vi har, men utan den automatiska lådläggningen. Istället plockade man för hand ur SSM:en, och buntade. SSM:en hade tre inmatningar på ena sidan och ytterligare tre på motsatta sidan. Dessa tre inmatningar var samtidigt kodplatser för SSM:en. Till GSM:arna fanns ca 12 videokodningsskärmar i ett särskilt rum.

Den manuella storbrevssorteringen låg intill SSM:en medan den manuella småbrevssorteringen låg en bit vid sidan



om.

Arbetstiden för heltidare är 42 timmar/vecka med fem veckors semester. Åtminstone heltidarna arbetar som regel efter ett treveckorsschema, med fm - em - natt. Bara enstaka arbetade extremnatt. För deltidarna överväger kvällsarbete, men åtminstone en av de kvinnor vi pratade med (hon hade 70 procent), arbetade dag ena veckan och em-kväll den andra..

Säckar

All avgående post buntas och säckas. Man hade två säckringar, en för uppsamlingen och en för spridningen, båda med drygt 80 riktningar i varje.

Golven i sorteringshallen såg ut ungefär som dem vi har i Tomtebodan, med någon form av tunn matta på golvet (inga råa betonggolvs alltså). Däremot fanns inte en enda mjuk matta vid maskinerna eller andra ställen där man står mycket. I postöppningen och vid säckringarna hade man ett gammaldags knarrande trägolv. Riktigt snyggt - men kanske inte så praktiskt när man ska dra tunga vagnar på dem.

Flest kvinnor

Vi fick ingen uppgift om könsfördelningen bland personalen, men den tid vi var där (kl.17 - 19.00) var det flest kvinnor som arbetade. Man har en arbetsorganisation, som innebär att man roterar mellan de olika maskinerna och manuella sorteringsarna. Vi hann aldrig undersöka hur den såg ut mer i detalj; inte heller hur ledningsorganisationen är uppbyggd.

Jan Ahman



Välbekant trassel! I Lausanne buntas och säckas fortfarande alla brev.

Tyska (s) säljer ut Posten

■ Den tyska (s)-regeringen tänker i en första omgång sälja ut mellan 25-29 procent av aktierna i Deutsche Post. Regeringen säger (enligt *Post-express*) att de tänker behålla minst 50 procent av aktierna - men Deutsche Posts vd, Klaus Zumwinkel, deklarerar i samma tidning att majoriteten av aktierna bör säljas ut. Med kännedom om den socialdemokratiska principfastheten kan man misstänka att han får rätt.

Krigskassa

Försäljningen startade den 30 oktober och företaget bör noteras den 20 november. Aktierna säljs för 18-23 euro per aktie, vilket innebär att det sammanlagda värdet på bolaget beräknas till ca 210 miljarder kronor.

De aktier som nu säljs inbringar 49-63 miljarder kr till Deutsche Posts "krigskassa", som SvD:s korrespondent uttrycker sig; pengar som ska användas till nya företagsköp.

Brevmonopol

Värt att notera är att brevaffären svarar för 35 procent av DP:s omsättning - men genererar 85 procent av vinsten. Övriga verksamheter, express, logistik och "finansiell service" har betydligt

sämre marginaler.

Det är mot den bakgrunden man ska se den kritik som riktas mot Deutsche Posts världsomfattande affärer - liksom Zumvinkels ängslan inför ett borttagande av det tyska brevmonopolet.

Nya anmälningar

För tredje gången har företaget anmälts till konkurrensmyndigheterna inom EU. Anklagelserna går ut på att DP utnyttjar vinsterna från sin monopolskyddade brevverksamhet till att köpa upp kurir- och andra postföretag runt om i världen. Anklagelserna tillbakavisas förstas.

Remailing

Jag skrev i ett tidigare nummer av *Faktuellt* att DP friats av EU-domstolen i ett mål som gällde remailing. Domstolen gav tyskarna rätt att eftertaxera försändelser som kontokortsföretag remailat genom att distribuera försändelser till tyska adressater via Holland och Danmark.

Nu har tyskarna anmälts på nytt. Fortsättning följer...

Jan Ahman

Krokodilen hade flyttat till Schweiz.....

• POSTEXPO pågår sedan fyra år. Kapitallet har sedan oljekrisens dagar funnit och erövrat nya verkningssområden och 'marknader'. Hur kraftfullt detta sker inom postbranschen, läs: postmarknaden, det manifesteras tydligt på dessa mässor. Privatiseringen av en tidigare förindustriell, byråkratisk och offentligt bedriven verksamhet intensifieras och förändringstakten bara ökar. Postexpo år 2000 skilde sig trots detta från tidigare års upplagor.

Fair girls in Geneva

Första Postexpo hölls i Hamburg 1997. Som arrangör står ett brittiskt förlag som bl a ger ut en branschtidning för post. Mässorna förläggs mest till europeiska städer men även Asien har fått vara med om ett gästspel. Vad är då syftet med dessa mässor. Primärt är det ett tillfälle för det fåtalet stora leverantörer av maskinutrustning att visa upp sina produkter. I varierande grad har man kunnat se hela eller delar av sorterings- eller frankeringsmaskiner m m. Konsultföretag för mjukvaror eller enklare postal utrustning finns på plats; man kan beskåda schweiziska plastlådor, finska elbilar eller nyzee-ländska brevbärfack. Vissa firmor hyr in flickor som smailar och klänger på maskiner ungefär som man sett från bilsalonger. Siemens hade i år den dåliga smaken att hyra in amerikanska försäljare som showade runt deras kan-allt-maskin.

För en intresserad terminalare är det naturligtvis 'ein gefundenes Fressen'. Här kan man samla på broschyrer, samtala med säljare och ingenjörer av hjärtans lust. Vid sidan av denna öppna del föregår dock även seminarier. Där kan man för en viss avgift antingen lyssna på tekniska specialister eller ett antal branschgurus och/eller höjdare.

Alliance for peace - på postmarknaden?

Även om det finns likande mässor eller internationella konferenser inom postbranschen så är Postexpo den viktigaste. Årets evenemang fick oväntad uppbackning. Äroverdiga och officiösa UPU, det klassiska internationella, hm, samarbet-

sorganet för nationella Postar hade avslutit sig som medarrangör. Kanske i avsikt att inte blir än mer förbisprungen, eller i alla fall för att bli någotsånär uppmärksammas, valde man att visa flaggan. Visserligen i ett hörn, på en av de mindre montrarna - men ändå vilken symbolik. Inte skulle jag satsa mina PPM-pengar i dessa herrars fond.

Partnerskap

Partnerskap och allianser - de begreppen används alltmer i postsammanhang. Finns det några internationella organ eller strukturer som kan vara behjälpliga? UPU:s utanförskap talar sitt tydliga språk. Sen må diplomatisk konferens- och mässetikett dölja ett och annat. Dagordningen talar sitt tydliga språk. UPU fick var med om inledning och avslutning. Den afrikanske vicepresidenten fick hålla sista talet. Näst sist var den som katten släppt in: "herregud vi är ju i Genève, då måste även facket få komma in".

P-O
om
erfarenheter
från
Postexpo
2000

Och så var det, men mer om det något senare. Kvarstår frågan för oss fackliga: vilken strategi ska vi följa, när rationaliserings- och omstruktureringstrycket håller på att förstöra trumhinnorna och pulverisera kläderna. Vilka partnerskap ska vi eftersträva - fackligt

och vad ska ledningen leta efter?

Sleeping with the enemy

Frågan är bara vilka/-et partnerskap är det frågan om? Är det en fråga om läggning? En av holländska postens store män Scheepbouwer var där och uppträdde som man tydligen bör om man är stor. Kolugn och medveten om sin soliditet visade han sina OH-bilder, så gott som identiska med de som flera talare före honom presenterade (för vokabulär och modeord, se KP:s artikel). Så höll han på i mer än femton minuter. Sen plötsligt kom piskrappen: snabbt visar han bilder på sin egen organisation, hänvisar till den finansiella muskeln, nederländarna har och med vilket tempo de bedriver sina affärer. Efter tre minuter var det klart, bomben hade briserat, röken låg tät över lokalen - och alla hade förstått: han var en av de stora och TPG hade lagt upp den på bordet. Den vaar stor.

Sen blev det diskussion. En representant för en liten nationell 'operatör' visade framfötter, seminariets moderator försöker gripa in, men den store bara tar ordet och återställer ordningen. Ja Grabe, ska du/vi ha tag i en partner - så måste vi nog tänka tre gånger innan kontaktannonseren går i tryck.

Vad sa Derek?

Vår fackinternationals brittiska ordförande fick hålla ett tal, när nittio procent av deltagarna redan var på väg mot flygplanen. Ytterligare ett fint exempel som visar hur kapitalet nuförtiden sätter 'dagordningen' - och utan att en enda journalist ens blinkar.

UNI-ordföringens tal fick vi tyvärr bara lyssna på i inspelad form. Hans engelska är inte Kings English heller, men det han hade att säga var vettigt och borde delats ut till gästgärdarna, managers och andra chefer. Kan vi komma över hans manuskript, ska vi publicera det på SEKO Postens webbsida!

Samverkan är lönsam

Budskap nummer ett var ungefär det vi talar med våra chefer om: samverkan är

lönsam för alla parter. Rationaliseringstrycket har alla länders postanställda på sig, villkoren (marknadsläget, företagens finansiella ställning och opinionens stöd) skiljer sig avsevärt. Hur vettiga, pragmatiska 'Industrial relations' (= umgängesformer mellan arbetsmarknadens parter) vi har i Norden, det kan man ibland få höra under samtal med utländska leverantörer eller postchefer. Men vet de och tänker de på hur utsatta och övergivna vi Svenska postanställda är och har varit de senaste åren?¹. Även om vi har en bra dialog med ledningen (i de allra flesta fallen – sen är vi ofta inte överens, men det är en annan historia) och kan påverka/ha medinflytande i många frågor – så hjälper det lite när andra sparkar undan benen för oss (mest för oss anställda!) på 'marknaden'.

Gott om vilda djur

Budskap nummer två var kodat. Även om de stora europeiska posthajarna växer och börjar bli griniga mot varann, så har det stora blodbadet inte börjat än. EU:s existens komplicerar läget. EU-maskineriet löper inte synkront och flera aktörer vill styra. Britter och fransmän har ett annat läge än tyskarna (t o m Deutsche Post har ett uppsägningsstopp för vissa personalgrupper), och retoriken angående avregleringen skiljer sig. Positionerna lär växla snabbt framöver. Fackinternationalen UNI är mycket medveten om avregleringstrycket från marknaden, stora kunder och postdirektörer. Uppehållande försvar, så tolkade jag Derek Hodgsons budskap. Gör något vettigt innan grizzlybjörnen kommer och börja samverka. Han krävde respekt för de (främst?) europeiska postanställdas position och manade avregleringsivrare, reglerare, företagare och fackförbund till samverkan.

Men vad hjälper det oss postanställda i Sverige? När den ansvarige ministern kramar PRO-tanter och andra – det får han gärna göra, bara han betalar oss i Posten för det vi gör. Men ingen snäll internationell president eller tomteinstitution verkar finnas som hjälper oss – Europas genom avregleringen mest utsatta postanställda. Kort: UNI verkar inte ha något konkret råd att ge oss postfackliga i Sverige.

Maskiner och trender

Fanns att bese i olika färger och fabrikat. Visst har koncepten slipats sen sist, postoperatörer från jordens alla hörn får

allt fler goda tips om vilken sorts utrustning de bör satsa på och varför de (helst) bör binda upp sig till en viss leverantör. Det nya är att man inte längre köper 'en pryl'. Det kan jämföras med att köpa JAS. Man köper inte bara ett eller flera plan, man köper utbildning, reservdelar, hård- och mjukvaror och 'support'. Man köper en 'plattform'. Teknikens och affärskunskapens (business management) utveckling har lett till att man bygger system. Sorteringsmaskiner är då bara delar i dessa, 'moduler'. De nya systemen måste kunna integreras med andra leverantörers, med andra operatörers system. Företagens affärstrategier och affärsidéer blir då av intresse. Generellt kan noteras att mindre leverantörer och operatörer mer talar för öppna och flexibla lösningar.

**"Europas
genom
avregleringen
mest utsatta
post-
anställda"**

Siemens dominant

Utvecklingen på exempelvis storbrevmaskinssidan visar på en annan trend. Siemens är på god väg att bli en dominant leverantör, Müller-Martini kan bli inkorporerad i koncernen – såsom skett med den del av Alcatel som producerat SSM:erna. Konkurrensmyndigheterna undersöker läget. Kvarstår en italiensk firma, Elsag-Bailey, möjligtvis något US-företag och så japanska NEC som sägs få leverera till holländska posten. Det vore intressant att studera vad som lett till Siemens framgång, tecken tyder på att det kan vara andra faktorer än bara 'maskinen'. Det kan vara marknadens bedömning av företagets uppträdande som helhet, om det totala produktutbudet (eller plattformens beskaftenhet) samt den affärsmässiga inbäddningen som avgör. Oavsett orsakerna är det ett faktum att

antalet stora leverantörer minskar.

Påverka leverantörer

Vad har detta då för relevans för oss anställda? Självklart är det viktigt för oss att påverka leverantörer. Många av dem är intresserade av att höra våra om våra intryck och synpunkter. Men det finns fler skäl: näringslivet idag är mer komplext än förr och vi lär oss mycket genom att studera andra företag och kan sen dra slutsatser om det egna.

Men på konkurrenssidan råder det omvända förhållandet. Här anar man att helt nya företag kommer in i denna bransch som utvecklas och förändras både snabbt och grundligt. Färre traditionella postoperatörer och färre traditionella leverantörer, men fler konkurrenter med vassare armbågar och större kassakistor – är et framtidsbilden?

Gigantiska förändringar

Än en gång dagens postbranschen, fel: postmarknaden idag och 'logistik- och meddelandemarknaden' i morgon, står inför gigantiska förändringar de närmaste åren. Inför den stundande avregleringen i Europa slipar 'operatörer', transport-, logistik- och kurirbolag och andra sina tänder². Ibland är det så att man behöver resa långt för att bättre förstå vad som kommer att hända hemma. Kommer vi att klara omställningen de närmaste åren? Vi har anledning att fundera.

PO Brandeker

PO Brandeker är ordförande i SEKO:s företagsfack inom Brevs Riksnät.

*Derek Hodgsons tal finns på Internet: <http://www.cwu.org/derekspeech9oct00.htm>
Även länk från Tomtebodaklubbens hemsida!*

Noter:

¹ EU-kommissionären Bolkenstein har refererat till Sverige som ett utmärkt bevis på hur effektiv och lyckosam avregleringen på postmarknaden kan ske. Ska den karlen få säga så opåtalat – här har vi svenska postanställda kanske en erfarenhet att förmedla till kamrater i andra länder! Har någon med kurage i ledningen något att invända mot Bolkenstein – det vore också intressant att läsa!

² I skrivande stund kommer nyheten att ytterligare en lobbygrupp för avreglering av postmarknaden ha bildats. Royal Mail har skickat in City Mail som ska tala för, samtidigt som de i House of Lords varnar för den: det "ger grönt ljus för dem som vill skumma grädden". Visst är det hyckleri på hög brittisk nivå, eller?

Fem red söderut.....

starten

Efter kort och intensiv förberedelse så kom vi iväg på en strapatsrik resa till Geneve och årets Post-Expo. Vilka var då dessa sanningssökare som red i husbil genom Europa? Sammanhållande som någon form av reseledare fanns vår välkända verbala ordkonstnär Pär-Owe Brandeker (be honom utveckla ett ämne så vet ni vad jag menar). Från Huvudstaden kom också en av fackets giftigaste pennor och grävande reportrar. Från Uppsala kom Jan-Eric Rönnqvist, känd som ornitolog tillika huvudskyddsombud som värmar lika mycket om arbetsmiljön i våra terminaler som att fritiden ska fyllas med fågel-sång. Från Borås kom Peo Bolander, en man som förstår och kan förklara för oss brevvälkare vad Posten Logistik är och kan utvecklas till. Från "Playa del Ribban" i Malmö reste sig Kenneth Petersson från solstolen för att med sina specialkunskaper komplettera gruppen.

Vår förhoppning att komplettera resan med ett besök på en Frankfurts navterminal grusades av att vi reste genom Tyskland samma dag som de firade tioårsdagen av återföreningen. Trots denna tidsvinst kom vi fram till Genève efter endast två dygn. Fem trötta postisar kunde berika campingens normala nattljud med sågverken ifrån norden. Jag lovar, fem tunga gossar höörs!

National Presorts kompakta GSM



På plats

Post-Expo är en barometer för vad de olika postföretagen i världen gör och tänker göra närmaste året. Samt att en uppsjö av företag försöker övertyga om att just deras tekniska lösning är den bästa jämfört med övrigas. Det finns egentligen tre delar i denna mäsas.

- Dels denna del där företag letar efter köpare.
- Del två består av seminarier om strategiska frågor, där representanter från de flesta postföretag deltar och delar med sig sin tro på hur postvärlden ska utvecklas.
- Del tre är det tekniska utvecklingsseminariet, där de tekniskt kunniga redovisar vad de gjort och utbyter tankar om vad utvecklingen kan bära iväg till.

Jag koncentrerade mig på del ett och två, eftersom jag inte klarade av att under fyrtio minuter se på bilder på kretskort och höra en malande tråkig röst för en alltmer avsmnad publik vad det eventuellt gick ut på.

Utställningshallen

Det var bara att konstatera att E-post utvecklingen har satt igång tillverkarna. Allt ifrån röststyrda programmeringar till flera olika system på hybridpost fanns till beskådande och givetvis hade alla den bästa streckkodslösningen antingen det gällde att läsa den eller att tillverka den.

De maskintillverkare som fanns på plats

hade olika sätt att dra till sig uppmärksamheten, mer eller mindre spekulativt. Oavsett vad de gjorde för att få intressenter till sin monter, så fanns det några som drog full uppmärksamhet. National Presort, en amerikansk firma som presenterade en kompakt GSM-maskin som var ovanligt tystlåten samtidigt som arbetshöjden var framtagen med stor lyhördhet för skyddsombudens önskemål. Detta hade bland annat resulterat i inga rörelser inga lyft över axelhöjd eller lägre än knähöjd.

Finställning

Två tillverkare av finställningsmaskiner fanns på plats med sina maskiner.

Mannesmann hade en maskin på plats som de kallade Mars++. Denna maskin kunde, av det jag uppfattade, sortera post i en (brutto-) hastighet av cirka 40 000 försändelser i timmen. Men skulle den användas för finställning så fick den köras i två omgångar och då sjönk hastigheten till cirka 18000 försändelser i timmen. Det är en rak maskin på cirka tio meters längd och knappt två och en halv meters bredd. Decibeltalen håller sig under sjuttio decibel och antalet stackers (staplare) gick att få i ett antal av antingen 16, 20, 24 eller 28. Om den fanns i verklig drift någonsans lyckades jag dock inte få reda på.

Siemens var den monter där jag mer eller mindre måste tränga mig genom en grupp av intresserade delegater för att kunna se och höra vad de hade att erbjuda. Deras finställningsmaskin (CLS, Compact Letter Sorter) hade nu utvecklats ytterligare och finns nu utplacerad i Tysklands, men även på prov hos ett antal olika europeiska postföretag (La Poste och Royal Mail). Den kunde i bästa fall finställa i en bruttohastighet av cirka 45 000 försändelser i timmen. Decibeltalet var under 70 decibel och antalet stackers var 8, 12, 16 eller 20. Arbetshöjden var 900mm.

En av säljarna som studerat det svenska Posten hade mellan tumme och pekfinger räknat fram att med vår normala post så skulle tio brevbärares finställning klaras av på cirka 25 minuter!

Siemens hade även en annan ny maskin (MMSISORT, Mixed Mail Sorter) som sorterade allt mellan himmel och jord.

Från det minsta vi har till 19 mm bredd, den klarade fladder, öppna försändelser till nummerplåtar till bilar i samma körning. Hastigheten var inte imponerande, som bäst 6000/timmen, men den hade låg ljudnivå, bra ergonomi och arbetshöjder och tog liten plats. 13,7 meters längd med 51 fack och en bredd på dryga tre meter. Detta var lite av det som fanns av intresse i utställningshallen, övrig tid ägnade jag åt strategiska seminarier.

Strategiska seminarier

Till att börja med lite bakgrund. 1997 års budskap handlade mycket om ny teknik i postvärlden. 1998 om att köpa och bygga nytt. 1999 handlade det om att den post-service vi kände till var förlegad och nytt skulle komma. Och nu år 2000 ligger koncentrationen på vem är din fiende och vem är din vän i den globala postvärlden.

Olika lösningar på hur man skall erövra den sista milen presenterades. Ständigt återkommande i alla lösningar är att utnyttjandet av e-post skall öka, hemleveranser på kundernas villkor skall vara drivande (good-bye reglerad arbetstid!), samleveranser som styrs upp via dataanvändande av både kund som leverantör. Mycket tal om click-to-delivery. Många visioner fanns men alla hade i stort sett samma budskap: order via e-mail eller e-center via så kallade call-center till leverans i vardagsrummet, där postföretaget skötte hela kedjan. The postman only comes twice??

Genomgående var också att så gott som alla talare framförde 'Partnerskapet' som framgångsväg - oavsett vilken storlek på företag man representerade. Exempelvis ansåg nyzeeländska Posten att framgångsvägen består av att ha en stark vision som skall innehålla rätt personer i ledningen. Som bland annat (lyssna nu Bertil och Bo A.!!) skall komma från golvet via en kraftfull kompetensutveckling för att bibehålla grundlojaliteten i företaget. Partnerskap skall ske för noga utvalda delar, inte som total lösningar samt att man måste matcha engagemang och investeringar mot ordentliga riskbedömningar. Ja du, Grabe ...

Vinna-vinna?

Ett förmiddagsseminarium var intressant bland annat för att de olika postföretagen inte bara presenterade sitt eget tänk utan också debatterade de andras. Det de ver-

kade vara överens om var att standardisering, full betalning för uppdrag, ökade hastighet i omloppet, nätverk, hög teknologi samt ett snabbare kassaflöde (cash-flow) är det som gäller för dagen.

Tre av Europas stora, Tyska posten, Franska La Poste och engelska Royal Mail bredde ut sig om hur de via sina övertag i olika länder varit hänsynsfulla mot de mindre företagen. Tyska posten deklarerade att deras internationella satsning bara ökar: 1998 var satsningen 10%, 1999 var den 14% och 2001 lär den bli 30%. Internets utbyggnad pågår för fullt och har mycket hög prioritet. Hybridpost är på gång, men fortfarande finns ett stort beroende av fysiska brev. Aktieintroduktion förbereds och satsningen framöver är att bygga upp ett globalt distributionsnät med hög kvalitet.

Canadas och Nya Zeelands representanter kontrade med att framföra något de kallade för fjärlskonceptet. Det gick ut på att de mindre postföretagen i strategiska delar hoppar likt fjärlen mellan 'de stora' och samarbetar endast där honungen finns. Logistiskt är satsningen "full fart i hela världen" med tyngdpunkt på - in i USA. NZ framförde att tyska posten talade vackert, men erfarenheten sade att de inte var intresserade av samarbete utan endast köp för dominans. Om man inte tänker om och mera går mot vinna-vinna koncept reser sig samarbetsproblem framöver.

Kanada

Canada framförde att revirtänkandet hindrat god utveckling av "track and trace" och öppnade dörren för med Postar kon-

Siemens kompakta finställningsmaskin (överst) och Mannesmanns (f.d. Alcatel)



kurrerande företag som exempelvis FedEx. Om vi inte skärper oss nu och samarbetar med Internet satsningar i varje revir, så öppnar vi dörren för andra igen". "Vi efterlyser universellt samarbete i 'plattformar', vilket även gör oss konkurrenskraftiga enskilt". Tanzania framförde att om vi inte tillfredsställer kunden blir kunden en trolig konkurrent. La Poste manade till försiktig hållning och utveckling om vi inte vill skapa fler fiender än vänner med kunden i kläm. Internetsatsning och partnerskap borde vara framgångsvägar istället för revirvägar.

Arbetare

Siste talare av alla sista dagen var facklige representanten Derek Hodgson president Union Network International (UNI). SEKO och andra kommunikationsförbund ingår i denna jättestora fackliga International. Det var också den förste talare som nämnde att det finns arbetare som inte bara servar maskiner utan hör och häpna de tänker självständigt. De är inte lyckliga bara en ny leksak sätts in i produktionshallen. De har sett alldeles för många felköp för att genast falla i trans över en ny maskin. Arbetstagarna förstår mer än väl att posten måste moderniseras för att ligga i framkant men inte till vilket pris som helst. Det gäller inte bara att skapa goda förbindelser genom partnerskap mellan företag utan inte minst skapa goda förbindelser inom företagen genom respekt för de som utför jobben i företagen.

Avrundning

Detta var lite sprida reflektioner från ett mycket intressant Post-Expo i Geneve. På maskinsidan så fanns det stora intresset på finställningsmaskiner från de flesta delegater. E-post lösningar i alla former är på modet, Stefan Hargin (chef för ePP Sverige/red.) bör se framtiden an med ett lyckligt leende, satsningar lär komma på det området framöver – även om Stuart Baxter lämnat rodet.

Strategiska forumet gav vid handen att de "små" postföretagen börjar öppet visa sin irritation över framförallt Tyska Postens härjningar och att fler och fler talar om partnerskap och hybridpostlösningar som årets fluga. Det kamrerskapitalistiska cash-flow tugget är på ingång, m a o när fler engelska termer, denna gång som behållning för våra ekonomigubbar och -gummor.

Utöver detta gjordes ett besök på en

Schweizisk postterminal i Lausanne (se annan artikel). Jag hittade faktiskt ingenting som de hade som vi borde ta hem till oss i Sverige. Tvärtom, de hade mycket tunga lyft, ergonomiskt usla arbetsplatser och mycket personal som var i behov av bra gymnastikskor för att kunna springa fort tillräckligt.

Femtiotimmars hemfärden i husbil för

mina kamrater får någon annan utveckla. Jag bevakade sista dagens seminarier och övrig verksamhet till det var slut för att sedan trängas i ett flygplan hem, vissa smållar får man ju ta.

Kenneth Petersson

Kenneth Peterson kommer från Malmöterminalen och är ledamot av företagsrådet inom Brevs Riksnät.

Postens kassaservice

• När krutröken lagt sig efter det senaste bråket om Postens framtida kassaservice finns det anledning att göra en sammanfattning av de krav som ålagts Posten.

Näringsminister Björn Rosengren redogjorde i riksdagen den 17 oktober vad som gäller:

"Varsamt"

- Förändringar i kontorsnätet ska ske varsamt och innebära en förbättrad service. Inga postkontor ska stängas förrän det finns ett bättre alternativ till dagens service på plats.
- Posten AB:s lantbrevbärarservice ska bibehållas.
- Posten AB:s kontorsnät ska även i fortsättningen vara rikstäckande.
- Tillgången på grundläggande kassaservice ska även i fortsättningen vara lika omfattande som idag.

I begreppet grundläggande kassaservice ska, vid sidan av att betala räkningar, ta ut kontanter på värdehandlingar samt att göra insättningar och uttag med bankkort från konton, även utlandsbetalningar och dagskassehantering ingå. (*Riksdagens snabbprotokoll 2000/01:13*)

3000 serviceställen

I ett senare inlägg i riksdagsdebatten den 17 oktober definierade Rosengren vad som menas med "kontorsnätet". Posten har idag 1.800 serviceställen. Av dessa är 900 postkontor i traditionell mening och 900 "post i butik" eller liknande. I Postens nya organisation ska det finnas 3.000 serviceställen, varav minst ett i varje kommun ska vara ett postkontor som drivs i egen regi.

Besluten och löftena så här långt kan tolkas som att det i slutändan kommer att

återstå drygt 300 "postkontor" (= ett per kommun plus några extra i storstäderna) och ca 2.700 "serviceställen".

Vem betalar?

Frågan är som sagt vem som ska betala. Posten får idag 200 miljoner per år från staten för att sköta den rikstäckande betalningsservicen. Rosengrens uttalanden kan tolkas som att dessa pengar kommer att utgå även i framtiden. De finns i alla fall budgeterade för 2001. Däremot har han aktat sig för att utlova mer pengar. Postens ledning har hittills sagt att Nordbanksaffären är en förlust. Eftersom denna försvinner och den betalningsservice som blir kvar är av enklare slag och antalet "fullservicekontor" minskas kanske "Rest-Försäljning" kan gå runt med de 200 miljoner som staten skjuter till.

Postpolitiskt

Det kan t.o.m. vara så att de senaste besluten om (till viss del) bibehållen kassaservice kan vara till fördel för det framtida Brev och Logistik-företag som Grabes vision pekat ut. Även detta "Visions-Posten" skulle ju ha flera tusen "serviceställen", vars kostnad helt skulle bäras av brev- och logistikaffärerna. Inställningen hos Grabe&SEKO är att kassaservicen blir en belastning för dessa.

Förutom det postpolitiskt riktiga i att behålla en rikstäckande betalningsservice - hänsyn som man inte kan begära av en VD och tydligen inte heller av ledande fackliga företrädare - kan den också bli till en ekonomisk fördel för - ursäktat uttrycket - "rest-Posten"!

Jan Ahman

Internationellt

Riddaren av ljusets skepnad och andra utrikes notiser

■ EU-kommissionären Fritz Bolkestein presenterade i slutet av maj kommissionens förslag till nytt postdirektiv. I korthet innebär förslaget att brevmonopolet bibehålls, men luckras upp ytterligare. Den nuvarande pris/viktgränsen för brev på 350 g/högst 5 gånger normalportot sänks till 50g/högst 2,5 gånger normalportot. Pris- och viktgränserna för direktreklam sänks i samma omfattning. Avgående utrikes- och expressförsändelser släpps helt fria för konkurrens.

Oacceptabelt

Reaktionerna på kommissionens förslag har inte låtit vänta på sig. Representanter för franska och brittiska Posten samt talesmän för Europ, de europeiska postföretagens samarbetsorgan, uttalade sig till en början kritiskt mot förslaget. Det går för långt och för snabbt; så kan man sammanfatta kritiken. "Fullständigt oacceptabelt", sade exempelvis den franske industriministern i ett uttalande. "Vinsterna försvinner, det kommer inte att finnas några pengar att inve-

stera för", klagade en talesman för brittiska posten. De tyska rävarna däremot, som hittills noggrant bevakat det egna monopolet och följt REIMS-avtalen om remailing till punkt och pricka, samtidigt som man lagt under sig både det ena och det andra företaget i konkurrentländerna, tycker att det börjar bli dags för avreglering. "Deutsche Post skulle värdesätta en deadline för den fullständiga avregleringen", sade presstalesmannen Martin Dopychai i ett uttalande för *Postal Technology*.

Svenska portot

Om det svenska inrikesportot kan man säga flera saker. För det första så är det inte alltid högre än i motsvarande länder. Exempelvis Tyskland har ett högre porto (1 DM). För det andra så är Sverige det enda land som har full moms på portot. För det tredje är det uppenbart så att privatkunderna har fått ett högre porto, och inte enbart p.g.a. momsen. Borttagandet av rabattmärkena (ett tag var det en skyldighet för Posten att tillhandahålla sådana) innebär en fördyring för den kategorin.

De höjda portona för privatkunder (och mindre företagskunder) är ett resultat av omfördelningspolitiken. "Avregleringarna" (av t.ex. postmarknaden) liksom skattepolitiken (t.ex. moms på portot) är båda uttryck för denna politik.

Omsvängning

Några månader senare låter det litet annorlunda, i alla fall om man ska tro *Post-express*. Enligt tidningens sagesmän så har den brittiska regeringen svängt och tänker nu passa i frågan och drar därmed undan fötterna för den kritik som den brittiska *Posten* fortfarande framför. Även den franska regeringen uppges nu ansluta sig till kommissionens uppfattning.

Regeringens ställningstagande i Storbritannien har väckt stor ilska hos fackföreningarna.

— Det kommer att bli ett helvetes bråk om regeringen ändrar uppfattning i den här frågan, varnar Derek Hodgson, som är ordförande i CWU, som organiserar 160.000 pos-

En människa bland maskinerna. Postterminalen i Lausanne, Schweiz. AEG:s GSM och FSM.



Ljusets riddare

Och så har vi då till sist den verkliga riddaren av ljusets skepnad, vår egen Börge Österholm, vice VD i Posten AB. "Avregleringen är vägen att vandra", säger han till *Postal Technology* och fortsätter "det är omöjligt att behålla monopolet p.g.a. det stora antalet konkurrenter". Vår Börge - med "g" - såg tidigt varifrån ljuset kom: "För oss var det uppenbart redan för 20 år sedan att vi inte kunde behålla monopolet p.g.a. hotet från den nya teknologin", säger han i samma intervju.

Sverige används som ett slagträ i diskussionerna för och emot EU:s nya direktiv. Kommissionären Bolkestein hänvisar till Sverige som ett (lyckat) exempel på att avregleringen inte alls försämrar de nationella bolagens konkurrenskraft och/eller urholkar servicen till medborgarna. Kritikerna å andra sidan, påstår bl.a. att det, enligt deras uppfattning, höga svenska brevportot är en följd av avregleringen.

tanställda briter (Hodgson är också ordförande i det internationella postfacket, UNI-Postal).

CWU hotar också med att utlösa en konflikt i London. Anledningen är att British Post tänker investera sammanlagt 7,5 miljarder för att snabba på automatiseringen. Merparten ska satsas i Londonområdet, där bl.a. en ny utrikesterminal ska byggas. CWU räknar med att 3.500 jobb kommer att försvinna de närmaste tre åren. Man varnar för att det kommer att leda till en försämrad service i motsats till Post Office, som hävdar att investeringarna görs för att förbättra kvaliteten i London. Idag är den betydligt lägre än i övriga landet. CWU hotar nu med strejk.

Tappra hjältar

Å andra sidan säger nu Deutsche Post Vd att det är omöjligt att släppa brevmonopolet. "Om portot sänks med 10 pfenning (=10%) skulle det utradera hela vinsten", påstår han.

Det är alltså fram och tillbaka och stor vända inför en ytterligare avreglering i de flesta europeiska länder. Men två tappra hjältar återstår: Sverige och Holland. Här står både regering, posten och fackets ledning (åtminstone i Sverige) eniga bakom avregleringspolitiken!

.... Superpost

I takt med att marknadskriget skärps på postmarknaden så

intensifieras också spekulationerna om vilka företag som i slutänden kommer att överleva.

– I framtiden kommer det bara att finnas fyra superposts och den "sovande giganten" USPS (USA:s postförvaltning) kommer inte att vara en av dem, spår TPG:s styrelseordförande Ad Schweepower i ett uttalande.

Naturligtvis räknar han med att TPG (holländska posten) ska vara en av de fyra; brittiska, franska och tyska posten de tre andra.

Nu verkar det enligt min mening inte så litet ljusblått att så lättvindigt räkna ut USPS. Att inbilla sig att det amerikanska kapitalintressena kommer att tillåta exempelvis holländskt kapital att ta för sig alltför mycket av den internationella postmarknaden utan att USA reagerar verkar enfaldigt. Det är i grunden samma slags enfald som ledde till att länder som Holland slöt upp bakom USA i det senaste kriget på Balkan - som ytterst också handlar om marknader.

Sedan kan man till sist också undra över vart Japan tog vägen i holländarens värld, Japan som har det näst största postföretaget i världen efter USPS!

Jan Åhman

Källor: *Postal Technology International*, sept 2000 samt *Post-express* nr 12-20/2000; SvD.

Än kastas det i säckringar! Lausanneterminalen, Schweiz.



USA: Bråk om sista milen

■ USA:s postverk, USPS, är världens utan jämförelse största postföretag och därför handlar det alltid om stora tal *overt-here*. USPS har hittills installerat 9.000 sorteringsmaskiner för små/c5. I USA har Posten uppmuntrat avsändarna att sätta på OCR-koden på breven. Det har lyckats så pass bra, att drygt 50 procent av försändelserna har OCR-kod redan när de kommer in på terminalerna. Säkert bidrar det till att kodningsandelen ligger så högt som drygt 90 procent på småbreven - och då handlar det om en kod ända ner på avlämningsställe. 73 procent av handskrivna brev kodas, vilket för oss än så länge låter mycket. Man påstår t.ex. att de handskrivna julkorten 1999 kodades till 65 procent!

Finställning

Maskinell finställning genomförs nu i stor skala, till en kostnad av 2 miljarder dollar. Under ca 2 timmar sen natt/tidig morgon finställs f.n. 100 miljoner småbrev maskinellt.

Sammanlagt har maskininvesteringarna kostat 7 miljarder dollar. I augusti i år beslöt styrelsen för USPS att investera ytterligare 450 miljoner dollar för att upgradera systemet.

– Bara omkring åtta procent av de småbrev som vi tar emot dagligen hanteras manuellt - men de står för hälften av personalkostnaderna, säger William Dowling från USPS till tidningen Post-express.

– Manuell sortering kostar mer än 50 dollar per 1.000 försändelser (småbrev), maskinell hantering kostar en tiondel, tillägger han.

Inga SSM

När systemet är upgraderat ska maskinerna klara av försändelser som är 6,5 inch höga och 0,5 in tjocka och väger högst 6 oz, vilket motsvarar ett C5-kuvert som är 1,27 cm tjockt och väger max 170 gram.

USA har inga storbrevsmaskiner än, men planerar att införa sådana.

Röda siffror

USA har - förnuftigt nog - än så länge monopolet kvar på normalbrev. Trots det har USPS problem med ekonomin och beräknas i år göra en förlust på drygt 3 miljarder kronor (omsättningen uppgår till 660 miljarder!). De senaste sex åren har USPS bokslut visat plus, men dessförinnan gick det sämre. Bolaget dras därför - trots avbetalningar under de goda åren - med en ackumulerad förlust på 35 miljarder kr.

Bråk om sista milen

"Sista milen" är f.n. ett modeord på den internationella postmarknaden; vi känner igen det från våra egna visionärer. I USA har det blivit bråk om denna "sista mil", sedan USPS och FedEx tillkännagett att de planerar ett samarbete kring utdelningen av försändelser, som det handlar om. USPS, amerikanska Posten, har ju en utdelningsorganisation som varje dag når de allra flesta avlämningsställena i hela USA, någonting som FedEx och de andra kurirföretagen saknar. Tanken är att USPS åtar sig att dela ut FedEx express- och liknande försändelser på de ställen där FedEx budbilar har låg beläggning. I gengäld får USPS använda sig av FedEx enorma flygplansflotta för "mellanområdestransporter" av sina express- och normalbrev.

Ojuste

Problemet med denna affär är att UPS, den störste konkurrenten till både USPS och FedEx, anser det ojuste att ett av de privata kurirföretagen får använda sig av det statsägda och monopolskyddade USPS distributionsnät. ...Å andra sidan har UPS hittills inte varit så intresserad. "Vi vill gärna prata med UPS", säger USPS chef, "men telefonen är tyst", avslutar han.

Jan Åhman

Beslut om I-breven i december

■ I-brevsprojektet (där "i" står för "identitet") är ett av de sex (eller är det sju?) koncernprojekt som pågår f.n. Projektet, som leds av Elisabeth Kolmodin-Sandberg, ska lämna underlag för strategiska inriktningsbeslut till Postens ledning den 18 december.

Projektet innehåller 11 delprojekt, men sammanfattningsvis kan man säga att det handlar om två saker. Dels om produktion, där maskinell finställning av brev är en tung del. Dels om affärer, där tanken är att kunna sälja olika tilläggstjänster med hjälp av de identiter (för adressenheter, kunder, försändelser) som Brevs och Logistiks produktionssystem med sina enorma databaser numera ger möjlighet till.

Liten del

Vad gäller affärerna har projektet under våren genomfört marknadsundersökningar för att få en uppfattning om vad kunderna vill ha för tjänster - och vad de är beredda att betala för dem.

Vad produktionen beträffar så är den maskinella finställningen en del. "Bara en liten del", säger projektledaren Elisabeth Sandberg-Kolmodin, och understryker, om än skämtsamt: "Du får inte använda det ordet om hela projektet, då pratar jag inte mera med dig!".

Hursomhelst så kräver maskinell finställning databaser med exakta uppgifter om exempelvis alla landets avlämningsställen - vilket i sin tur skapar förutsättningar för de affärer som projektet syftar till.

I-försändelser

Även Logistik ingår numera i I-brevsprojektet så istället för I-brev sysslar projektet numera med I-försändelser.

Projektet sammanfattar nu sina undersökningar i ett antal scenarier som verkställande utskottet (VU) i Postens ledning tar ställning till i december. Vi får alltså hålla oss till tåls tills dess innan vi vet något om den maskinella finställning, som trots allt - du får ursäkta Elisabeth! - är det som i dagsläget intresserar oss på terminalerna allra mest!

Jan Ahman

Kommentar 1. Projektet har gjort studiebesök i bl.a. Danmark, som antagligen är det land i Europa som

kommit längst med finställningsdelen. En intressant sak i sammanhanget är att erfarenhetsutbyte mellan olika länders postföretag kommer att försvåras i takt med bolagiseringar och privatiseringar. Danska Posten är fortfarande statsägt, men exempelvis Deutsche Post börjar privatiseringen i november i år. Vad har de sedan för intresse i att visa svenska Posten hur det går med deras finställning - eller motsvarighet till I-breven - när de alltmer blir konkurrenter? Resultatet av den här utvecklingen blir antagligen att de olika postföretagen hamnar än mer i maskinleverantörernas (kapitalens) våld.

Kommentar 2. De ytor som under våren frigörs på

plan 3 på Tomtebodan är tänkta att användas för en ev. maskinell finställning och/eller 5-positionssortering. Om nu finställningen ska ligga på terminalerna - det finns, vilket framgår av artiklar på annan plats i tidningen, olika modeller för var man lägger denna. Det blir ett beslut som tas i nästa steg. Till sist kan konstateras att Tomtebodan är en av de få terminaler i Nätet som har utrymme för nya maskiner.

Läs mer om I-brev och maskinell finställning i Kenneth Peterssons artikel från Postexpo 2000.

Maskinell finställning - en lägesrapport

Danmark introducerade maskinell finställning förra året; jag rapporterade från Köpenhamn i *Faktuellt* nr 6/1999. Danskarna använder stora NEC-maskiner av "FSM-typ" (NBS-PC) med ca 600 fack i första omgången i finställningen och Siemens GSM-maskiner med staplar i andra och sista omgången. Målsättningen är att 85 procent av småbrevens ska finställas i maskin. Dit har man ännu inte nått. Svårast är det i områden med stora flerfamiljshus och andra adressenheter med många underadresser som ska finställas, t.ex. kontorshus.

Videokodningen är också besvärligare än förutsett. Enligt planerna ska eftersändningarna styras om i maskinerna, men det har inte genomförts än.

I **Finland** satsar man till en början på finställning i mindre skala på Åboterminalen. Vid vårt studiebesök förra hösten hade man just kört igång med en mindre NEC-maskin (CSBCS) med ca 40 fack. Finställningen görs i två körningar.

Enligt NEC:s representanter på *Postexpo 2000* hade de nyligen sålt en likadan maskin till **Portugal**.

Tyskland planerade ursprungligen att köra igång med maskinell finställning i stor skala i slutet av förra året. De första maskinerna levererades i maj, men sedan blev det stopp, p.g.a. oenighet med facket, DPG. Vad motsättningarna

rörde sig om lyckades vi inte få någon klarhet i under *Postexpo 2000*. Jag hoppas kunna redogöra för det i ett kommande nummer av *Faktuellt*.

Drygt ett halvår försenade började Deutsche Post med maskinell finställning i september i år. De 500 första maskinerna ska vara levererade i november i år. Sammanlagt har de köpt ca 1.500 maskiner från Siemens. I Tyskland placeras maskinerna inte på de stora sorteringsterminalerna (83 st) utan på ca 350 utdelningscentraler. De maskiner som används är Siemens kompakta CLS.

I **Frankrike** har man kört finställning ett par år i Lyon. I år installeras 20-80 maskiner på de större terminalerna.

USA har redan kommit långt med finställningen. De använder Siemens CLS-maskiner. Nu är inte finställning i USA alltid lika mycket finställning som i exempelvis Danmark, utan man sorterar ut på lådsamlingar och fastighetsboxar i hyreshusen.

Japan har 20-30 stora sorteringsterminaler. Finställningen sker på ca 200 större postkontor, man använder NEC:s stora LSM (NBS-PC) till det (=samma maskin som danskarna valt i första ledet).

Nya förhandlingar om ITP-pensionen

■ Vår tjänstepension, ITP-P, gäller för alla tillsvidareanställda som har fyllt 28 år och har en ordinarie arbetstid som uppgår till minst 40 procent av heltidstjänstgöring.

Det innebär, å andra sidan, att pensionsavtalet INTE gäller för timanställda. Avtalet gäller INTE HELLER för den som är tidsbegränsat anställd, oavsett anställningsprocent. Tidsbegränsat anställda omfattas av avtalet först efter 12 månaders anställning i en följd.

Förmånsbestämd

Det finns numera ett EU-direktiv som förbjuder skillnader av det här slaget vad gäller sociala förmåner. Mot den bakgrunden påbörjar SAF och PTK (enligt SvD 26/9) den 6 oktober förhandlingar om justeringar i ITP-avtalet. Eftersom vårt pensionsavtal är ett hängavavtal till PTK:s så berörs även vi av dessa förhandlingar.

Vår tjänstepension är vad man i försäkringssammanhang kallar för *förmånsbestämd*. Det innebär att vi enkelt uttryckt - är *garanterade* tio procent av slutlönen i tjänstepension. För arbetsgivaren innebär detta att han får betala den "premie" som behövs för att täcka de tio procent som vi är garanterade.

Avgiftsbestämd

Vi har också numera en kompletterande tjänstepension, ITPK-P, som är *avgiftsbestämd*. Enligt den betalar arbetsgivaren årligen en fast premie som motsvarar två procent av lönen. Storleken på min kompletterande pension den dag jag slutar min anställning avgörs helt av värdet på den fond där jag har pensionspengarna placerade.

Trenden på arbetsmarknaden är att gå över från förmånsbestämda system till avgiftsbestämda. Tidigare i år slöt exempelvis LO avtal om ett helt nytt

pensionssystem för den privata marknaden, som innebär att hela tjänstepensionen grundas på att arbetsgivaren betalar in en premie på 3,5 procent.

Fast premie

För arbetsgivaren är det, för det första, lockande med ett system där premien är fast och kostnaden lätt att beräkna - och där marknaden sedan får bestämma värdet av den anställdes pension. För det andra tror både arbetsgivare och fack - mot bakgrund av (förblindade av?) de senaste decenniernas exempellösa utveckling på börserna - att pensionerna på det här sättet kan bli högre till en lägre kostnad. För det tredje, och det skälet ska sannerligen inte underskattas, tjänar finanskapitalen stora pengar på förvaltningen av alla de fonder, som blir resultatet av denna omläggning. Till slut är det kanske så, att fondförvaltarna är de enda säkra vinnarna på att tjänstepensionspremierna - men också en stor del av det allmänna pensionssystemet genom premiepensionen - släpps fria på fondmarknaden!

Övergång

Mot den här bakgrunden är det inte konstigt att förhandlingarna mellan PTK och SAF om ändringar i ITP-pensionen också kan komma att gälla en övergång till ett helt avgiftsbaserat system, liknande det LO redan slutit. Sådana förhandlingar pågick fram till för något år sedan, men sprack i slutskedet.

Jan Ahman

När parterna träffades den 6 oktober bestämde man att träffas igen i månadsskiftet oktober-november. Så mycket mer kom inte ut från det första mötet, enligt SvD 7/10.

Stockholmsterminernas dataförening

Öppen för dig som arbetar på Arsta eller Tomtebodas.
Föreningen disponerar en välutrustad lokal på plan 2½, Tomtebodas.
Medlemsavgift 50 kr/år.
Kontakt: Janis Rubulis,
tel 070-515 85 16
Hemsida:

<http://home.swipnet.se/stdf>

...

Tomtebodapostens konstförening

Öppen för alla anställda inom Posten i Sth. Utställningslokaler på plan 5, Tomtebodas.
Medlemsavgift 150 kr/år. Du sätter in minst 100 kr/mån på ett konto hos föreningen, som du sedan köper konst för.
Kontakt: Agnetha Tängmark, tel. 781 26 01
Hemsida:
<http://w1.875.telja.com/u87509607>.

...

Postens fotoklubb

Öppen för dig som är postanställd och fotointresserad.
Föreningen disponerar ett välutrustat mörkrum på plan 5 på Tomtebodas.
Kontakt: Lennart Gagnefjord,
tel 08-581 725 93

...

Postens fiskeklubb

Medlemsavgift 150 kr/år
Kontakt: Inge Nilsson, Tba-F
tel 781 76 04

Ombyggnation på Tomteboda

■ Grabe tänker som bekant flytta in på plan 5 och målsättningen är att han ska vara på plats till sommaren 2001.

Med anledning av detta har terminalledningen tillsammans med en arkitekt skissat på lösningar för omklädningsrum och träningslokalerna.

Förslaget ser i korthet ut så här:

- Ovanpå Terminalkontoret byggs två omklädningsrum.
- Styrketräningslokalen och Må Brummet lokaliseras till de två pausrummen längs norra gaveln på plan 3 och 3½, alternativt till Poståkeriets gamla lokaler på plan 1.
- Omklädningsrum byggs där det nu är förråd, utbildarrum, sammanträdesrum (Råsunda), SEKO:s expedition samt handläggarrum på plan 3½ i norra och nordöstra delen av huset (= ända fram till datatsugan). Om styrketräningen och Må Bra läggs på plan 1 kan lokalerna längs norra gaveln istället användas till sammanträdes/inforum, alternativt omklädningsrum.

Knuffas ner

- SEKO:s expedition för klubben och sektion Stora flyttas. Arbetsgivaren vill knuffa ner oss till plan 2½ (dataföreningens nuvarande lokaler).
- Dataföreningen föreslås flytta till datastudions lokaler på plan 3½ och integrera dessa datorer i sin verksamhet.
- Sporthallen på plan 5 rivs. Tillgång till sporthallen vid Polisskolan undersöks, men det är i dagsläget högst osäkert om det blir av.
- Ingenting finns ännu sagt om den bastu som idag finns på plan 5, inte heller överliggningsrummet och fotolabbet.
- Centrala SEKO och ST som idag har lokaler på plan 5 har erbjudits nya lokaler på plan 2½ (södra gaveln). Även vårt HSO har erbjudits lokaler där.
- Grabe & co tar över aulan och ViP-rummen på plan 5.
- När merparten av verksamheten flyttas ner till södra delen behövs större pausutrymmen där. Olika idéer prövas, bl.a. att göra om sammanträdesrummet på 3½ (Haga) till pausrum.

Snabba ryck

Förslagen är nu ute på remiss i huset och ska inom kort ha föreslåtts för samtliga lag. Synpunkter måste in snarast, eftersom

det är bråttom om visionären ska vara på plats till halvårsskiftet.

Det finns f.ö. också frågetecken kring bygget av det nya Huvudkontoret, bl.a. när det gäller parkeringsplatserna för produktionspersonalen. Den inhägnade parkeringen ska, enligt presentationen av det vinnande förslaget, tas bort.

Protestlistor

• Ombyggnadsplanerna har skapat en oro i huset som hittills resulterat i två protestlistor. Den ena gäller standarden på de nya omklädningsrummen och sociala utrymmena.

Den andra listan (som kommer från Stora Brev och samlat 127 namn) är kritisk mot Inprojektet och flytten av maskiner och Storås handsortering till södra delen av huset. Det kommer att bli trångt och bullrigt och otrivsamt, skriver man, och varnar för konsekvenserna när all post ska tas upp och ner i A+B-hisarna Hur ska tomgodset hanteras, frågas. Och var ska ekonomiposten lagras?

Passar tillbaka

Skrivelsen skickades till bl.a. Bertil Nilsson och Bo Alerfelt, som föredömligt snabbt har svarat. De drar slutsatsen, efter att ha läst brevet och kontaktat terminalchefen, att "kommunikationen och informationen kring Inprojektet inte har varit fullt tillfredsställande". De redovisar det arbete som pågår inom ledningen för att förbättra kommunikationen.

Vad gäller själva sakfrågan passar de tillbaka till "er terminalchef Peter Salomonsson, som lovat att hantera problemet och se till att organisationen informeras ordentligt om bakgrund, orsaker och hur man framgent avser att hantera situationen".

Engagemang

"Vi är glada", avslutar de, "över det engagemang ni visar och inte minst er oro över att vi ska äventyra vår kvalitet. Det ger oss en signal att vi har kompetenta och duktiga medarbetare och det är ett av fundamenten för att vi ska kunna hålla ställningarna och ge våra kunder bästa möjliga service".

Absolut krav

Omdisponeringarna av lokaler i huset innebär å ena sidan att terminalens hyreskostnader kommer ner på en rimligare nivå. Å andra sidan är det ett lika självklart som absolut krav att det byggs nya omklädningsrum och sociala utrymmen med en bra standard.

Tills sist kan man också önska sig att byggherrarna visar respekt för det vackra hus som Tomtebodaterminalen är, enligt undertecknads uppfattning. Det nya kontorshuset ger inte riktigt det intrycket.

Jan Ahman

Forts. från sista sidan:

Sista träffen med gänget

Dag 2 besökte vi Malmöterminalen, den näst största i nätet. De är 919 anställda: 340 heltidare, 340 deltidare och 150-200 anställda på 4 timmar/månad, bara måndagar, bara söndagar, månadsskiftet osv. Så i Malmö finns det väldigt många "volymanställda". Terminalen är byggd i ett plan och KSM, SSM, GSM och FSM står alla bredvid varandra. Vi var där mitt på dagen då det inte var produktion men en anställd berättade om bullret och framförallt värmen från alla maskiner. "Man börjar passet normalt klädd och slutar passet i linne, varm och svettig".

Man kan inte låta bli att dra paralleller med Tomtebodas nya layout. Hur blir det hos oss?? Med värmen, med bullret?

Det här var som sagt var sista träffen i det kvinnliga nätverket eftersom det var ett projekt, men min förhoppning är ändå att vi kommer att fortsätta träffas. Jag själv har inte varit med från början men väl de tre sista träffarna. Den här formen av möten, där man träffas från alla terminaler, ger så mycket, samtalen oss emellan att veta hur man har sin semester förlagd i Sundsvall t.ex., veta hur långt man kommit i lönerrevisionen, och hur man resonerat, olika projekt, anställningsformer osv osv.

På arbetsgivarsidan har man samarbete mellan terminalerna, varför inte vi??

Varför bara tjejer då?

Jag tror att det är särskilt viktigt, annars tystnar många av oss och i dessa sammanhang pratar även de som normalt inte säger så mycket.

Izabelle Westin

Izabelle Westin är ledamot av Klubb Tomtebodas och Sektion Smås styrelser.

Kvinnliga Nätverket

Sista träffen med gänget?

• Den sista träffen i det kvinnliga nätverk, som finns i Riksnätet, hölls i Malmö 5-6 oktober. Jag, som är paniskt flygrädd, åkte redan den 4:e och så gjorde även de tjejer som har långt att åka.

Nåväl, dag 1 tog sin början med fika och presentation. Glädjande nog fanns det en tjej från Karlstadsterminalen, Anna. Den enda terminal som inte har haft representation är Uppsala.

Arbetstiden

Speciellt inbjuden var Pernilla Zetreaus, nybliven partisekreterare i vänsterpartiet, för att prata arbetstidsförkortning med oss. Hon gjorde en historisk beskrivning, redogjorde för LO:s förslag om en på sikt sjätte semestervecka, hur skrivningen i budgetuppgörelsen ser ut. Och naturligtvis också för vänsterpartiets tankar. Undersökningar visar att vi arbetar mer idag än för tio år sedan. Inom industrin arbetar idag bara hälften av alla anställda (jämfört tio år tillbaka) men producerar fyra !! gånger så mycket. Pernilla gjorde en personlig reflektion i fråga om tid-mobil och e-mail som skulle spara tid för oss alla - inte har jag fått den tiden! Istället stressas jag för att jag måste kolla mailen och är ständigt nåbar på mobilen. Det var nånting som vi alla efteråt pratade om, detta med tid, vem har fått mer tid??

Jag tror att vi alla är överens med Pernilla om att vi måste sänka arbetstiden för att ha tid till resten av livet-barn, fritid, andra intressen mm. Och att

det måste ske lagstiftningsvägen, att man ändrar i arbetstidslagen för att sänka normalarbetstiden.

Köpenhamn

På eftermiddagen samma dag besökte vi Köpenhamn för att titta på deras terminal.

Köpenhamns Postcenter är statsägt och Posten i Danmark har en egen styrelse som är utsedd av trafikministern. Vi blev guidade av Lisbeth Möller, ordförande i deras avdelning. Det är 1100 anställda i terminalen, de allra flesta på heltid. I terminalen på källarplanet fanns personalens cyklar och bilar. De har 37-timmarsvecka, fem veckor plus tre dagars semester, lönen är mellan 111-115kr/tim. Där ligger 75 procent av alla medlemmar. OB-tillägget är 18:09 kr för nattjänstgöring och 32:26 kr- för sön- och helgdag. En tredjedel av all personal arbetar natt och som kompensation har de 34-timmarsvecka. I Danmark finns ingen motsvarighet till vår LAS; anställningsformerna ser annorlunda ut och facket har därmed en stark position men samtidigt en mycket svagare ställning.

Afspadsering

Terminalen består av väldigt många våningsplan, det mesta sker manuellt och därigenom är det väldigt tyst nästan överallt. En IRM finns men ingen GSM kopplad till den, trumman är hälften så stor så även här är det förhållandevis tyst. Man får inte dricka på arbetet, dock en öl till frukosten!! Man får även röka överallt utom i

kodningsrummen och delar av uppsamlings sortereringen. I uppsamlingen arbetar man i lag, där antalet timmar i laget finns uppsatta i anslutning till lagets arbetsställe. Timmarna som laget skall är i anslutning till antalet i laget. Man skall göra 1.100 brev/timme och är man 10 personer i laget x 1.100brev/timme = 77.000 Brev. Om laget istället gör 88.000 brev så får varje medlem i laget 1 timme till sin arbetstidsbank och kan gå tidigare eller komma senare. Jag känner spontant viss misstro till detta system då timmarna bara kan användas vid lågtrafik.

Iza
fick
sista
ordet

I uppsamlingen har man tid till 23.00. Oftast är posten slut då men inte alltid. - Har ni mycket beordrad övertid då, frågar jag? -- Ledningen beordrar bara en gång, för då sätter vi oss. Så de gör aldrig om det! Min fråga känns lite naiv, vi är olika, helt klart.

På det översta våningsplanet finns sorteringsmaskinerna och kodningsrummen. De har 5-positionssortering där maskinen ställer posten i

gångordning till brevbäraren.

Har de fortfarande heltid då, frågar jag? -- Ja, men mycket större distrikt, fler trappor att springa i.

Kodningskrav

För det jobb som terminalen "tar över" blir det färre brevbärare och fler trappor att springa i för dem som är kvar.

Deras kodning slutligen helt olik vår, deras kodningsrum stora och ljusa, bra belysning och ljus färgsättning. Uplights på väggarna och bra lysen i taket, kodningsbord som är reglerbara och man kan växla mellan sittande och stående. De är också utformade på ett helt annat sätt, de kodar gatunamn, husnummer och box. Ibland också postnummer, 4-siffrigt. Våra 1.800 är ingenting mot deras. Det finns inget avtal men Posten i Danmark använder dessa normer för kodningen, 2.521 för postnummer och 2.400 för husnummer.

Normalt tempo

Det man slås av i terminalen (förutom av all rök) är att tempot är normalt, stämningen bra och näm stress ser i varje fall inte vi av. Kanske beror det på att arbetsledningen inte finns på golvet. Lisbeth sa att de hölls på sina rum för att inte störa personalen. Men är svaret så enkelt??

Deras land ser annorlunda ut än vårt, man når hela Danmark med lastbil. Vi har andra tider att passa om breven skall komma fram till Sundsvall eller Arjeplog.

Forts. föreg. sida: Kvinnliga....